Бугун— СССР халқ депутатлари сайлови куни

ҲАММА—САЙЛОВГА!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 72 (20. 339) • 1989 йил 26 март, якшанба • Баҳоси 3 тийин.

Қайта қуриш учун овоз берамиз

АМАЛДАГИ ДЕМОКРАТИЯ

Бугун — СССР халқ депутатлари сайлови куни. Қайта қуриш даврининг илк сайлов кампанияси ниҳоясига етмоқда. Жамоат ташкилотлари, ижодий союзлар, давлат ҳокимиятининг олий органи ишида қатнашувчи муносиб вакилларини аниқлаб бўлдилар. Кенгайтирилган пленумлар ва конференцияларда 750 нафар кишига юксак ишонч билдирилди. Бугунги умумхалқ сайлови қолган 1500 ваколатли ўрин тақдирини ҳал этиши керак.

Бу галги сайловлар янгича шарт-шароитда ўтмоқда. СССР Олий Советининг навбатдан ташқари ўн иккинчи сессиясида қабул қилинган «СССР халқ депутатлари сайлови тўғрисида» ҳамда «СССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га айрим ўзгартиришлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонунларнинг амал қила бошлаши сайлов системамизнинг тубдан янгиланишида муҳим омил бўлди. Кўпгина тегишли қарор ва ҳужжатлар бевосита турмушимиз ва ижтимоий ҳаётда тобора кўпроқ ижросини топа бошлади. Ушбу Қонунлардаги ҳуқуқий нормалар мамлакатимиздаги ўзгаришларни, турмушимизни демократиялашни ўзида акс эттириб, халқ депутатлари Советларининг функциялари, халқнинг тўла ҳокимияти кенгайтирилишига қаратилган.

Ушбу сайлов кампанияси жозибаси билан минг-минглаб кишиларни сиёсий ва ижтимоий жараёнга тортганлиги ҳам характерлидир. Илгари ҳеч қачон сайлов ва номзодлар ҳақида бунчалик кўп мулоҳаза юритилмаган, гапирилмаган эди. Меҳнат коллективларида номзодларни кўрсатишга бағишланган йиғилишлар аксарият қизғин баҳслар, мунозара ва тортишувлар билан ўтганига гувоҳмиз. Жамоат ташкилотларининг пленумларида номзодлар учун бўлган муросасиз тортишувлар гоҳо кун бўйи давом этганлиги, ҳиссиётларга берилишлар, гоҳо чапга ва ўнгга оғишлардан қатъи назар, халқ ўз сўзи, ўз фикрини очиқ-ошкора айта бошлаганини кўрсатди. Меҳнаткашлар ўзини кўпроқ таний бошлади. Лоқайдлик, эътиборсизлик, бетарафлик каби салбий хислатлар ўрнига актив ҳаётий позиция қарор топа бошлаганлиги сиёсий воқеадир. Кишилар мамлакатнинг олий ҳокимият органида кимларни ким ифода этиши, кўпчилик номидан ким иш олиб бориши қайта қуришнинг тақдири билан боғлиқ эканлигини чуқурроқ ҳис эта бошладилар.

«Ҳозирги сайлов кампаниясининг кенг ошкоралик, халқпарварлик, одамларнинг ташаббускорлиги каби хусусиятларини таъкидлаб ўтиш лозим. Бу ғоят муҳим сиёсий кампания қайта қуриш жараёнлари ўзанида боришидан бутун жамият манфаатдордир... Чинакам илғор кишиларни қўллаб-қувватлаш, номзодларга холисона баҳо бериш учун шароитни таъминлаш зарур. Сайлов кампанияси натижасида Совет ҳокимиятининг олий органларида жамиятимиз барча қатламларининг, барча миллатлар ва элатларнинг вакиллари бўлишига эришиш керак, албатта», деган эди КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. С. Горбачев партия Марказий Комитетининг шу йил январь Пленумида қилган докладида. Сайловолди ишлари ана шу йўл-йўриққа мувофиқ ташкил этилди. Республикамизда территориал ва миллий-территориал сайлов округларидан кўрсатилган номзодлар орасида турли миллат, турли касб, турли лавозимга мансуб кишиларни учратиш мумкин. Республикамиз пойтахтидаги тўқимачилик комбинати илғор ишчиси Дилбар Қосимова, Янгийўл районидаги Куйбишев номли колхоз бригада бошлиғи Фикрет Сефершаев, Вобкент районидаги касалхона бош врачи Розия Аҳмеджонова, Туркистон ҳарбий округининг «Фрунзевец» газетаси мухбири Владимир Золотухин, Калинин районидаги «Қорасув» совхозининг донгдор сабзаводкори Шавкат Нуриддиновлар ана шулар жумласидандир. Энг муҳими, рўйхатга олинган номзодлар орасида партия аъзолари қатлами янада кўпайганлиги эътиборга молик. Бу қайта қуришнинг ижодкори бўлган, бу ишни дадил давом эттираётган Коммунистик партияга бўлган ишончнинг яна бир ёрқин кўринишидир.

Шубҳасиз, депутатлар корпусининг қандай кишилардан ташкил топиши ниҳоятда муҳимдир. Ҳар томонлама камолга етган, обрў-эътиборли, принципиал, жамиятимизни революцион қайта қуриш зарурлигига қатъий ишонган кишиларнинг депутатликка сайланиши жуда кўп масалаларнинг ҳал қилинишига ёрдам бериши шак-шубҳасиз. Бу сайловолди кампаниясида мамлакатимиз давлат қурилиши практикасида биринчи марта кўпгина жамоат ташкилотлари, бевосита халқ депутатлигига номзодлар ҳам ўз сайловолди программалари билан чиқишди. Коммунистик партия ва Бутуниттифоқ касаба союзлари Марказий Советининг жамиятимизнинг энг муҳим масала ва муаммолари кенг қамраб олинган платформаларини омма эътибор ва қониқиш билан кутиб олди. КПСС Марказий Комитетининг сайловолди программаси ифодалаган партияга, совет халқига Мурожаатномасида партиянинг яқин келажакка мўлжалланган режалари ўз ифодасини топган. Бу сиёсий платформада инсон ҳақида ғамхўрлик, унинг турмуш фаровонлигини ошириш, совет кишиларининг ҳаётини яхшилашга алоҳида эътибор мужассам. Бу программа мазмун-мундарижаси билан халқ бахт-саодати, равнақи ҳақида қайғуриш далолатидир.

Номзодлар программаси ҳам Коммунистик партия платформаси билан ҳамоҳанг. Уларнинг режа, фикр ва ўйларида оналар ва болалар учун шароитни яхшилаш, экологик масалаларга эътиборни кучайтиришдан тортиб, пахта монокультурасига барҳам беришгача бўлган кўламли масалалар ҳақида мулоҳазалар бор. Шубҳасиз, кўпчилик номзодларнинг ўй-режаларида экономикамизнинг бугунги аҳволи, мавжуд резерв ва имкониятлардан оқилона фойдаланиш асосида бир қатор муаммоларни ҳал этиш имкониятлари ифодаланган.

Албатта, ҳар қандай платформа, режа, программа конкрет асосларга, конкрет ҳисоб-китобларга таянган бўлиши керак. Ҳар қандай хом хаёллар билан орзуга эрк бериш, тантанали ваъдалар қилиш ўз-ўзига қарсак уришдан, асоссиз обрў-эътибор топиш учун интилишдан бошқа нарса эмас. Номзодлар билан ўтган учрашувлар, редакциямизга келаётган хат-хабарларда худди ана шу масала ҳақида қайғуриб ёзилган мактублар кўп. Ҳуда-беҳудага тантанавор сўз бераверишдан кўра мавжуд маблағлардан оқилона фойдаланиш, ички резерв ва имкониятларни ишга солиш ҳисобига кўламли ишларни бажариш режаларини тузиш лозим. Бизнинг ҳар биримиз, деган эди доҳиймиз В. И. Ленин, анъаналарга кўра сайловлар кунини катта байрам сифатида нишонлаймиз. Ана шунинг учун ҳам тантаналарни нишонлашнинг энг яхши йўли ҳал қилинмаган масалаларни ечиш ҳақида фикрлашдир.

Айни вақтда жамиятни демократиялаш, давлат органлари ишидаги ошкоралик экономикамиз тараққиётини жадаллаштиришга кафолат беради. Зотан тегишли кўп овоз ололмаган номзодлар ўзларини мусобақада ютқазган, рақобатга бардош бера олмаган киши деб ҳис этмасликлари лозим. Умуман бу сайловда ютқазган киши бўлмайди. Ундан демократия иши, барча жамоатчилик катта манфаат кўради.

Партия даъват этганидек, ўтаётган ушбу сайловлар демократия мактаби, халқнинг тўла ҳуқуқлиги тантанаси бўлиб қолсин. У қайта қуришга хизмат қилмоғи, унинг ишини изчиллик билан давом эттирмоғи керак. Бу эса ҳаммамизнинг умумий ишимиздир.

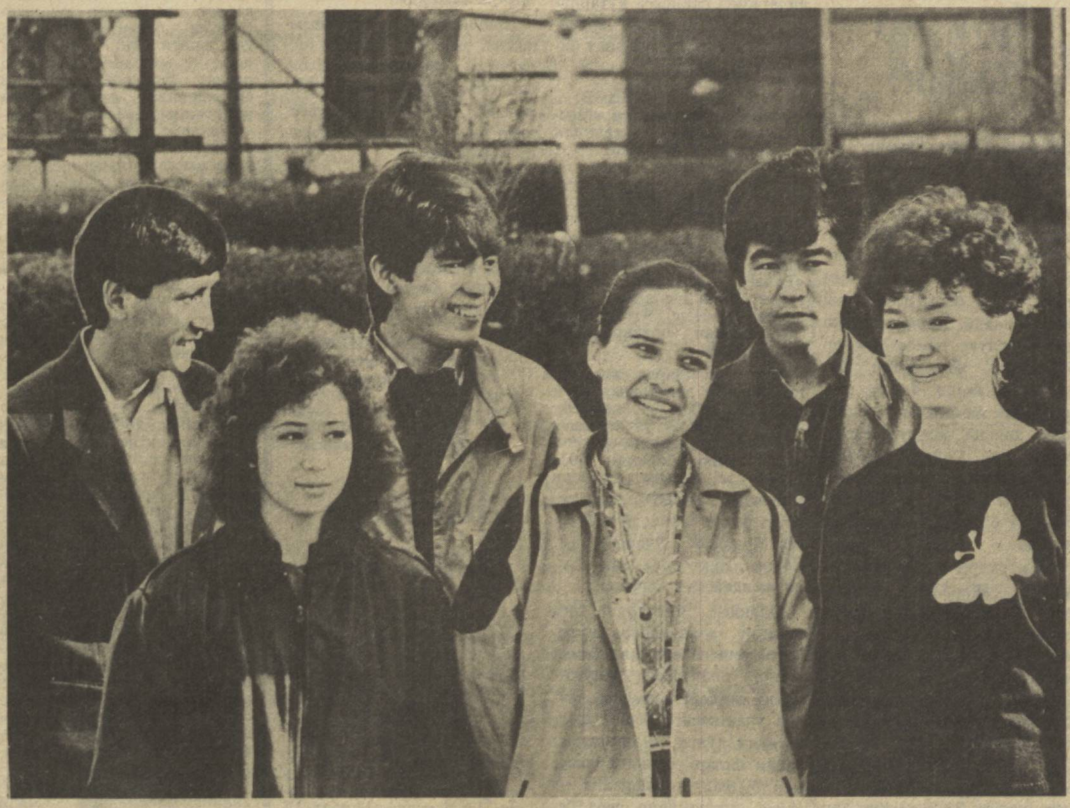

Суратда: Тошкент политехника институтининг студентлари А. Шустер, Г. Салоҳиддинова, А. Суркова, А. Абдураззоқов, Ф. Жалолов, Х. Жуманазаровларни кўриб турибсиз. Йигит-қизлар мамлакатимизда қайта қуриш даврининг илк сайлови, кенг демократия ва ошкоралик шароитида ўтаётган СССР халқ депутатлари сайловида биринчи бор ўзларининг граждалик ҳуқуқларидан фойдаланадилар.

В. Молгачев фотоси.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросида

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг 23 март куни бўлиб ўтган мажлисида КПСС Марказий Комитети 1989 йил март Пленумининг қарорларидан келиб чиқадиган амалий масалалар муҳокама этилди ҳамда уларни бажариш борасида партия, совет ва хўжалик органларининг конкрет вазифалари белгиланди.

Марказий Комитет Сиёсий бюроси СССР Министрлар Советининг аҳолига солиқ солиш тартиби ва миқдорларини қисман ўзгартириш тўғрисидаги таклифларини муҳокама қилди. Шундай қилиш социал адолат принципига мос бўлиб тушади. Солиқ ислоҳотини амалга оширишга киришиш мақсадга мувофиқ деб топилди, бундан кузатилган пировард мақсад гражданларнинг даромадларидан универсал тарзда солиқ олишга, аҳолининг кам ҳақ тўланадиган группалари иш ҳақидан солиқни камайтиришга ва меҳнаткашларнинг катта даромад оладиган категорияларига солиқни оширишга ўтишдан иборатдир. Ушбу масалани тайёрлаш ва Сиёсий бюрода муҳокама қилишда умумиқтисодий идораларнинг мутахассислари ҳамда раҳбарлари, шунингдек, С. А. Шалаев, В. Н. Кудрявцев, Л. И. Абалкин, А. Г. Аганбегян, Е. М. Примаков ва бошқа ўртоқлар иштирок этдилар. Аҳолига солиқ солиш тартиби ва миқдорларини ўзгартириш тўғрисидаги лойиҳани жамоатчиликнинг муҳокама этиши учун матбуотда эълон қилиш назарда тутилмоқда.

Мажлисда ҳисоб техникаси воситаларини яратиш ва ишлаб чиқариш программалари қандай амалга оширилаётганлиги кўриб чиқилди. Масалани муҳокама қилишда бош конструкторлар, бир қанча корхоналарнинг, ташкилотлар ва илмий марказларнинг раҳбарлари қатнашдилар. Ана шу воситаларни ишлаб чиқиш, тайёрлаш ва қўлланиш масалалари мамлакатнинг ортиб бораётган эҳтиёжларини ва илм-фан ютуқларини ҳисобга олиб, анча изчил ва зўр ғайрат билан ҳал этила бошланганлиги қайд этиб ўтилди. Бу эса мамлакатни информатизациялаш учун ҳаётий муҳим бўлган муаммоларни, яъни замонавий супер ЭҲМ ва шахсий ЭҲМларни, программалар билан таъминлаш системасини яратиш муаммоларини амалга оширишга киришиш, таълим системасини компьютерлаштира бошлаш имконини берди.

Айни вақтда ушбу тематика бўйича ишларни жадаллаштириш, истиқболни назарда тутиб уларни комплекс амалга ошириш зарурлиги қайд этиб ўтилди. Халқ хўжалигида ҳисоб техникаси воситалари, айниқса, шахсий ЭҲМ ва жойларда машина-ускуналар ниҳоятда тақчиллиги ҳали ҳам сезилиб турибди, шундай техникани кўплаб ишлаб чиқаришни ташкил этишда, зарур илмий заминни вужудга келтиришда камчиликлар бор. Марказий Комитет Сиёсий бюроси бир қанча министрликлар ва идоралар раҳбарларининг диққат-эътиборини белгиланган программаларни бажаришда йўл қўйилган камчиликларга жалб этди ҳамда уларни жуда қисқа муддатларда бартараф этиш мажбуриятини юклади.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси М. С. Горбачевнинг ВСИП Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, ВХР Министрлар Совети Раиси М. Немет билан суҳбати ҳамда Н. И. Рижковнинг у билан олиб борган музокаралари якунларини маъқуллади. Ана шу суҳбат ва музокараларда КПСС билан ВСИП социализмнинг амалий вазифаларини ўз мамлакатларига хос шароитларга мувофиқ равишда ҳал эта бориб, уни янгилашга бир хилда ёндашаётганликлари яна бир бор таъкидланди. Асосан янги, ноанъанавий алоқа шаклларидан фойдаланиш негизида СССР билан ВХР ўртасидаги иқтисодий ҳамкорликни янада чуқурлаштириш хусусида эришилган аҳдлашувларни рўёбга чиқариш борасидаги чора-тадбирлар белгиланди.

М. С. Горбачев, В. А. Медведев ва А. Н. Яковлевнинг Португалия Компартияси Бош секретари А. Куньял билан суҳбати якунлари кўриб чиқилди. Португалия коммунистлари совет жамиятини революцион тарзда қайта қуришни фаол қўллаб-қувватлаб, уни социализмнинг ғоят катта имкониятлари намоён бўлиши деб билаётганликлари мамнуният билан қайд этилди. Суҳбат ҳозирги замоннинг асосий муаммолари хусусида КПСС билан ПКПнинг қарашлари муштараклигидан яна бир бор далолат берди.

Е. К. Лигачевнинг Чехословакия Социалистик Республикасига қилган амалий визити якунлари тўғрисидаги ахбороти тингланди. КПСС-нинг ЧКП билан доимий ўртоқларча бирдамлиги, ҳар иккала томон мамлакатларимизда социализмни янгилаш манфаатларини кўзлаб Совет—Чехословакия ҳамкорлиги ва баҳамжиҳат ҳаракати имкониятларидан фойдаланишга бўлган иштиёқи қайд этиб ўтилди. Агросаноат комплексини ривожлантиришда ЧССРнинг тажрибасидан фойдаланиш, аграр секторда Совет ва Чехословакия корхоналари ўртасидаги бевосита алоқаларни кенгайтириш, оммавий касб кадрларининг, мутахассисларнинг, колхоз ва совхоз раҳбарларининг стажировкаларини ўтказиш тавсия этилди.

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси Н. Н. Слюньков бошчилигидаги КПСС делегациясининг Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган малакатлар коммунистик ва ишчи партиялари Марказий Комитетлари секретарларининг 1989 йил 6—7 март кунлари Прагада иқтисодий масалаларга бағишлаб ўтказилган кенгашидаги иши якунларини кўриб чиқди. Кенгашда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши мамлакатларини социал-иқтисодий ривожлантириш ва улар ўртасидаги баҳамжиҳат ҳаракатнинг долзарб масалалари юзасидан ўтказилган рўй-рост фикрлашувлар ҳамкорликнинг ҳолатига ва уни қайта қуришнинг принципиал йўналишларига, иқтисодий усуллардан кенг фойдаланиш асосида социалистик интеграциянинг янги сиёсатига нисбатан қардош партиялар ёндашувларининг бирлигини мустаҳкамлашга кўмаклашганлиги уқтириб ўтилди.

Миллий хўжалик ҳисоби бўғинларининг кенг кўламдаги бевосита ҳамкорлигига ўтиш юзасидан конкрет чора-тадбирлар ҳақида кенгашда айтилган таклифларнинг муҳимлиги таъкидланди. Бу эса Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашидаги манфаатдор мамлакатларнинг бирлашган бозори шарт-шароитларини босқичма-босқич яратиб боришни назарда тутади.

Бурчига содиқ, мард кишиларни шарафлаймиз

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. С. Горбачев 24 март куни Кремлда ўтган йилнинг декабрь ойида Орджоникидзе шаҳрида қуролланган жиноятчилар тўдаси гаровга олган 30 нафар мактаб ўқувчисини қутқариш учун ўтказилган операция қатнашчиларига СССРнинг орден ва медалларини топширди.

«МОМАҚАЛДИРОҚ» ОПЕРАЦИЯСИ ҚАТНАШЧИЛАРИГА КРЕМЛДА ВАТАН МУКОФОТЛАРИ ТОПШИРИЛДИ

Бугун, деди **М. С. Горбачев** мукофотланганларга мурожаат қилар экан, биз бурчига содиқ, мард кишиларни қутламоқдамиз. Ана шу даҳшатли воқеа ҳаммамизнинг ёдимизда. Болалар ва муаллима ҳаёти хавф остида қолгани ҳақида марказга дастлабки хабар келиши биланоқ бу ерда жиноятчиларни қўлга тушириш юзасидан умумий раҳбарликни ўз зиммасига олган штаб тузилди. Очиғини айтсам, ниҳоятда оғир дамларни бошимиздан кечирдик. Ахир, гап мисли кўрилмаган масъулият ҳақида бораётган эди-да. Қабул қилинган қарорлардаги ҳар қандай хато одамларнинг бошига кулфат солиши мумкин эди. Жиноятчилар билан юзма-юз турган, қурол ўқталиб турилганида ҳаракат қилган кишилар зиммасига жуда катта масъулият тушган эди, албатта.

Оғир шароитда сабр-чидам ва бардош билан иш кўрган ана шу кишилар бирор марта ҳам ўқ узмай, гаровга олинганларни озод қилдилар. Мана бу чекистлар, Давлат хавфсизлиги комитети ва Ички ишлар министрлиги ходимлари, авиаторлар ва дипломатлар юксак профессионализми ва шахсий жасоратининг ажойиб намунасидир.

Евгений Григорьевич Шереметьев, Валерий Александрович Бочков, Вячеслав Васильевич Балашов ўртоқлар ана шу операциянинг хайрли якунланишига ҳал қилувчи ҳисса қўшдилар. Бу ўртоқлар Қизил Байроқ ордени билан мукофотланишди.

Болаларни қутқаришда муаллима Наталья Владимировна Ефимованинг жасур хатти-ҳаракатини алоҳида таъкидламоқчиман. Жиноятнинг олди олинишида унинг бардоши ва топқирлиги кўп жиҳатдан қўл келди. Бугун унга биринчи рақамли «Шахсий жасорати учун» ордени топширилади.

Операцияни ўтказишда «Миниральние води» аэропортининг ходималаридан Надежда Георгиевна Булгакова, Маргарита Георгиевна Киршина, Любовь Петровна Кузьменко катта ёрдам қилдилар. Ана шу масъулиятли дамда улар аёлларимизнинг фидокорлик, раҳм-шафқат, раҳмдиллик сингари олижаноб фазилатларини намоён этдилар.

Башарти, бугун биз нима учун кулфатнинг олдини олишга муваффақ бўлинди, деб сўрайдиган бўлсак, жавоб қуйидагича бўлиши керак, чоғи. Бунинг боиси, аввало, одамлар ҳаётини қутқариб қолиш учун имкони бўлган барча ишларни қилиш тўғрисидаги принципиал йўл-йўриқдир. Ҳамиша, ҳар қандай вазиятда ҳам бошига кулфат тушган одамларни қутқаришга интилиш бошқа ҳар қандай мулоҳазалардан устун туриши керак, бу биз учун қонун бўлиб қолиши керак, деб ўйлайман. Гап болалар ҳақида борадиган бўлса, айниқса шундай бўлиши лозим.

Бу ҳодиса одамлар ҳаётига таҳдид солаётган жинояткорона фаолият йўлини биргаликда тўсиш учун давлатлар ўртасида ҳамкорлик нечоғлиқ зарур эканлигини ҳам яна бир карра кўрсатди. Агар босқинчилар ва террорчилар жаҳондаги бирор мамлакат ҳам уларга бошпана бермаслигини, ўзлари муқаррар жазога тортилишларини билсалар, самолётларни ўғирлаб кетишни бас қиладилар.

(Давоми иккинчи бетда).

М. С. Горбачев К. Грос билан учрашди

24 март куни КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. С. Горбачев амалий визит билан Совет Иттифоқига келган ВСИП Бош секретари К. Грос билан учрашди.

М. С. Горбачевнинг К. Грос билан аввалги учрашувлари каби бу галги суҳбати ҳам ҳамжиҳатлик ва ўртоқлик руҳида ўтди. Социализмни такомиллаштиришнинг, ижтимоий ўзгартишлар соҳасида тўпланган тажрибадан тўлиқроқ фойдаланишнинг долзарб масалалари, Совет Иттифоқи билан Венгрия ўртасидаги ҳамкорликнинг энг муҳим муаммолари ҳақида гап борди.

ВСИП раҳбари партиянинг ташаббуси билан Венгрия жамиятида бошланган янгиланиш жараёнлари, кейинги вақтларда юзага келган қийинчиликларни бартараф этишга ёндашувлар тўғрисида сўзлаб берди. У таъкидладики, мамлакат бошдан кечираётган қизғин ўзгаришлар даврида ВСИПнинг раҳбарлик роли ҳамда унинг миллатнинг реал фикрловчи барча кучлари билан иттифоқи сиёсий барқарорликнинг ва социалистик йўлдан муттасил ривожланиб боришнинг ғоят муҳим гарантияларидир. Партия ўз масъулиятини англаб, демократик социализм программаси асосида ўз сафларини жипслаштиришни ҳамда фаолият кўрсатиш қобилиятини оширишни мақсад қилиб қўймоқда.

К. Грос Венгрияда КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми ишини эътибор билан кузатиб туришганини, унинг материаллари тўла-тўкис эълон қилинганини айтди. М. С. Горбачев меҳмон билан фикрлаша туриб, Пленум қарорлари аграр масала билан чекланиб қолмаганлигини, аслида гап социализмнинг янги сифати тўғрисида бораётганини таъкидлади. У мамлакатда иқтисодий вазиятни соғломлаштириш учун кўрилаётган чора-тадбирлар тўғрисида сўзлаб берди. Ҳозир биринчи навбатда пул муомаласини нормаллаштириш, бозорни озиқ-овқат маҳсулотлари, халқ истеъмоли моллари билан тўлдириш, хизматлар ҳажмини ошириш, уй-жой қурилишининг жадал суръатларини сақлаб туриш, бошқа социал муаммоларни ҳал этиш муҳимдир. Буларнинг ҳаммаси иқтисодий ислоҳотни тобора авж олдиришни тақозо этади. Айни вақтда мамлакатдаги сиёсий турмуш фаоллашиб бормоқда. СССР халқ депутатлари сайлови кампанияси совет жамияти учун чинакам демократия мактаби бўлиб қолди.

Суҳбатдошлар социализм мамлакатларида жамиятни янгилаш йўллари изланаётган, янги иқтисодий шакллар ва сиёсий тартиботлар синаб кўрилаётган ҳозирги вазиятда фикрлашувлар ва тажрибани баҳам кўриш, барча даражалардаги бевосита мулоқотлар, айниқса, мақсадга мувофиқдир, деган фикрга қўшилдилар.

Иккала партиянинг раҳбарлари Совет—Венгрия ҳамкорлигининг ҳолатига умуман ижобий баҳо бердилар. Айни вақтда катта резервлар мавжудлигига эътибор жалб қилиндики, ана шу резервлардан фойдаланиш ҳар иккала мамлакатга наф келтирган бўлур эди. Бу ҳол, аввало, хўжалик алоқаларининг товар-пул асослари кенгайтирилишини, ишлаб чиқариш ва фан-техника соҳасида кооперациянинг замонавий усулларидан кенгроқ фойдаланишни тақозо этади. Бу масалаларни биргаликда ўрганиб чиқиш ва валюта-молия воситаларини янгилашга доир ўз таклифларини тақдим этишни иккала мамлакат мутахассисларига топшириш тўғрисида келишиб олинди.

Икки томонлама иқтисодий муносабатларга доир масалалар билан бир қаторда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши доирасидаги кўп томонлама ҳамкорликни ривожлантириш истиқболлари ҳам муҳокама қилинди. К. Грос бирлашган бозорни вужудга келтириш муҳимлигини қайд этди, миллий бозорларнинг барпо этилиши бунинг замини бўлиб қолиши мумкин. М. С. Горбачев ҳам Совет Иттифоқи Европа ва жаҳон экономикасига кириш ниятида эканлигини, бунинг учун хўжалик механизмида бир қанча ўзгартишларни амалга оширишга тўғри келишини қайд этиб ўтди.

Халқаро масалаларни муҳокама қилиш чоғида М. С. Горбачев билан К. Грос шуни таъкидлашдики, ҳозир Европадаги барча давлатлар ўртасида сиёсий мулоқотни чуқурлаштириш, иқтисодий ҳамда гуманитар соҳалардаги ҳамкорликка кенгроқ кўлам ва сифат бағишлаш учун қулай шарт-шароитлар мавжуддир. Социалистик мамлакатларга келганда шуни айтиш керакки, улар кейинги вақтларда ўзларининг холис ниятларини ва шу йўналишда ҳаракат қилиб бораверишга тайёр эканликларини кўп марта исботладилар. Ўз-ўзидан равшанки, манфаатлар ўзаро ҳурмат қилинган тақдирдагина, шу манфаатларни Умумевропа ва умумжаҳон миқёсида оқилона мувозанатга келтириш асосидагина шундай қилиш мумкин.

Самимий вазиятда ўтган суҳбат чоғида иккала томонни қизиқтирувчи бошқа масалалар ҳам муҳокама этилди. М. С. Горбачев суҳбатдошидан ВХРнинг яқинлашиб келаётган миллий байрами муносабати билан венгер ўртоқларга қутловларни, қардош партия ва мамлакат олдида пайдо бўлган қийин муаммоларни муваффақиятли ҳал этишларини тилаб билдирган истакларини топширишини илтимос қилди.

Венгриядан келган меҳмон шарафига КПСС Марказий Комитети номидан нонушта-зиёфат уюштирилди. Зиёфатда Н. И. Рижков, Э. А. Шеварднадзе, А. Н. Яковлев ўртоқлар, бошқа расмий кишилар ҳозир бўлдилар.

* * *

Карой Грос шу куни Москвадан жўнаб кетди. Аэропортда уни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари А. Н. Яковлев, бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

(ТАСС).

Бугун — СССР халқ депутатлари сайлови куни

ЙЎЛИНГИЗ ОЙДИН БЎЛСИН

Коммунистик партиядан, жамоат ташкилотларидан халқ депутатлари сайланди. Округлардан кўрсатилган номзодларнинг муайян қисми депутатлик ваколатларини олиш арафасида туришибди. Аксарият номзодлар неча марталаб халқ билан юзма-юз туриб, қизғин баҳсларда қатнашиб, олий ҳокимият органининг ишида халқ номидан иштирок этишга муносиб эканликларини исбот қилдилар.

Қайта қуриш даврининг таянч дастаклари бўлган ошкоралик ва демократия СССР халқ депутатлигига сайловлар арафасида жамиятни янгилашнинг улкан кучига айланганига гувоҳ бўлдик. Юқоридан буйруқбозлик ва шиорбозликлар, юзакичилик, мақтанчоқлик, кўзбўямачилик каби иллатлар анчагина чекинди. Бўлғуси депутатнинг ўз сайловчилари билан рўбарў, очиқ, ошкора сўзлашиши, дардлашиши, баҳслашиши, ҳаёт муаммоларини биргаликда муҳокама қилишлари турғунлик йилларида тўпланиб қолган жуда кўп масалаларнинг ечимини баҳамжиҳат излаб кўришлари учун имконият яратилди.

Мен сайлов олдидан номзодларнинг сайловчилар билан бўлган кўпгина учрашувларида қатнашдим, уларнинг программаларини эшитдим. Сайловчилар билан баҳсларга қулоқ солдим. Натижада, аввало, шундай хулосага келдимки, қайта қуриш одамларга мустақиллик, ақлу камолотларига, фикру мулоҳазаларига равнақ бағишлади.

Биз депутатга давлат кишиси, деб баҳо берамиз. Қайта қуриш даврида илгарилари фақат сўздагина бўлган ана шу таъриф амалда ўз ифодасини топмоқда. Депутатларимиз халқ учун, давлат учун тўла жавобгар эканликларини чуқур ҳис эта билдилар.

Халқ депутати Тўхтахон Қирғизбоеванинг сўзларини ҳар гал мароқланиб, ҳаяжонланиб тинглайман. Мен уни Фарғона водийсидан Мирзачўлга ота-онаси билан бирга эндигина келган кунларидан, ўн беш ёшлигидан буён биламан. Унинг ўн етти ёшида тракторга биринчи марта минган куни ҳамон ёдимда. «Малик» совхозига «зангори кема»лар келди. Тўхтахон биринчи машина кабинасига кўтарилиб, ўз звеноси даласида пахта терди.

Шундан буён ўттиз йил ўтди. У ҳамон ўша звено бошлиғи, лекин эндиликда устоз пахтакор Т. Қирғизбоева қаттиқ меҳнат, қизғин курашлар қозонида қайнаб, оқни қорадан ажрата биладиган, ҳар қандай раҳбар билан юзма-юз, дадил сўзлаша оладиган инсон даражасига кўтарилган.

Тўхтахон Қирғизбоеванинг программаси аниқ, лўнда, истиқболли. У пахта монокультурасига барҳам беришни, пахта нархини кескин оширишни, заҳарли кимёвий моддалар ишлатишга буткул барҳам беришни, уруғчиликни тартибга солишни, «зангори кема»лар сифатини тубдан яхшилаб, уларнинг обрўсини ўз номи даражасига кўтаришни, социал ҳаётни, айниқса хотин-қизлар, болалар аҳволини тубдан яхшилашни ўз олдига кўпдан буён мақсад қилиб қўйган.

Газетхон савол бериши мумкин: ахир, бу масалалар бошқа номзодларнинг программаларида ҳам мавжудку?

Ҳа, мавжуд. Аммо бу мавжудлик бир хилликдан ва умумийликдан эмас, балки бўлажак депутатнинг унинг қайси касб эгаси бўлишидан қатъи назар, халқ ҳаётига яқинлигидан, қайта қуриш вазифаларини бажаришга бел боғлаганлигидан далолат беради.

Абдулла Орипов мени сайловолди учрашувларидан бирига таклиф қилди.

Учрашувда хилма-хил саволлар берилди. Орол муаммоларидан миллатлараро муносабатларгача, турғунлик даври тумтароқ шеъриятидан тоғларда сув омборлари қурилишигача, қишлоқлардаги социал муаммолардан ўрта мактабларда ўзбек тили ва адабиётини ўқитишнинг сифатигача, хуллас ечимини кутиб ётган беҳисоб муаммолар ҳақида мулоҳазалар айтилди.

Мен бу икки номзодимиз ҳақида айтган бундай фикрларимни Бухоро область уруш ва меҳнат ветеранлари Совети раиси, Совет Иттифоқи Қаҳрамони Азим Раҳимов, Тошкент шаҳридаги Чкалов номли самолётсозлик ишлаб чиқариш бирлашмасининг донгдор ишчиси Владимир Одилов, моҳир санъаткоримиз СССР халқ артисти Бернора Қориева ҳақида, ўзим билган яна ўнлаб бошқа вакилларимиз ҳақида ҳам айтишим мумкин.

Яна бир фикрни таъкидлаб айтмоқчиман. Ҳозирги қайта қуриш даврида халқ депутати бўлиш осон эмас. Кимки, депутатликни мансаб, обрў-эътиборгина деб тушунса хато қилади. Депутатлик, бу аввало халқ ва давлат олдида катта масъулият, сайловчилар олдида улкан бурч, ақлни обдон пешлаб, қаттиқ бош қотириб, тинимсиз заҳмат чекибгина бажариладиган вазифадир. Бинобарин, кимки бундай машаққатли вазифани бажаролмаса, халқ ишончига заррача доғ туширгудай бўлса, сайловчилар уни депутатликдан дарҳол чақириб олиш ҳуқуқига эгадирлар.

Катта йўл олдидан фарзандига оқ йўл тилаш халқимизнинг қадимий удумидир. Биз ҳам шу удумга риоя қиламиз.

Оқ йўл сизга, халқнинг мухтор вакиллари!

Ҳамид ҒУЛОМ.

СЎЗ—САЙЛОВЧИЛАРГА

● Бугун — СССР халқ депутатлари сайлови куни. Иттифоқимиздаги барча миллат ва элатлар қаторида республикамиз меҳнаткашлари ҳам қайта қуриш даврининг биринчи сайловида қатнашиш, ўз гражданлик бурчларини бажариш учун сайлов қутилари ёнига келадилар.

Сайлов тўғрисидаги янги Қонунга асос қилиб олинган демократик принциплар сайловчиларнинг сайлов кампанияси давомида сайловга манфаатдорлик билан онгли муносабатда бўлаётганликларида намоён бўляпти. Республикамиз меҳнаткашлари қайта қуриш учун, ҳаётимизда ленинча анъаналарнинг қайта қарор топиши учун якдиллик ва уюшқоқлик билан овоз беришларига ишонамиз.

Равшан дил, ёруғ юз билан

СССР халқ депутатлигига сайловлар қайта қуриш талабларига ҳамоҳанг ва бу жараённинг энг қизғин палласида ўтаётганлиги билан характерлидир. Муҳими, сайлов участкасига йўл олаётган ҳар бир киши ким учун овоз бераётганлигини яхши билади. Халқ депутати деган улуғ номга сазовор бўладиган номзоднинг бугунги режалари, фикру хаёли унинг нималарга қодирлиги ҳақида маълум тасаввурга эга. Сайлов тўғрисидаги СССР Қонуни ошкоралик, демократияга асосланганлиги бундай имкониятлар яратди.

Мен СССР халқ депутатлигига сайловлар кунини ёруғ юз билан қарши олаётганлигим билан фахрланаман. Бригадамиз ўтган хўжалик йилида бир қатор муваффақиятларга эришди. Колхозда биринчи бўлиб ижара пудрати асосида ишлаб, 200 гектар майдоннинг ҳар гектаридан пландаги 23 центнер ўрнига 31,6 центнердан пахта етиштирдик.

Ижара пудратининг афзаллиги ва қулайлиги бизнинг бригадамиз мисолида тўла намоён бўлди. Шунинг учун ҳам бу йил колхоздаги 15 та пахтачилик ва қорамолчилик бригадалари ижара пудратига ўтиб ишламоқчи. Ҳозирги ҳисоб-китоблар коллективимиз тўла хўжалик ҳисобига ўтиб ишлашга қодирлигини кўрсатмоқда. Ўз-ўзимизни бемалол маблағ билан таъминлай оламиз. Шунинг учун ҳам колхозчиларни ҳар томонлама рағбатлантиришга имкон туғилаётир. Ишимиз сифати, ҳажми ҳам шунга яраша бўлмоқда. Ҳозиргача 13 гектар майдонга картошка, 34 гектар майдонга сабзавот, 30 гектар ерга лавлаги экдик. Шунингдек, 200 гектар пахта майдонини бузиб, беда уруғи ташлаб улгурдик. 1 минг 100 туп ток, 10 минг 800 туп мевали дарахт ўтқазиб, мавжуд боғларимиз ҳолатини яхшиладик.

Сайлов кунигача мавжуд техникани янги мавсумга тайёрлашни ўз олдимизга вазифа қилиб қўйгандик. Бунинг уддасидан чиқдик. 49 та ҳайдов, 65 та чопиқ, 40 та транспорт трактори, культиватор ва сеялкаларни созлаб бўлдик. Шу туфайли колхозчиларимиз сайловга кўтаринки руҳ, қайта қуриш жараёнига мос бардам кайфият билан боришмоқда.

Р. МАҲМУДОВ,
Жиззах шаҳридаги «Москва» колхози пахтачилик бригадаси бошлиғи.

Ишонч

Ўн бир фарзанднинг онасиман. Денов районидаги «Ғалаба» колхозида сут соғувчи бўлиб ишлайман. Ишларим ёмонмас. Ўтган йили 30 тоннадан ортиқроқ сут соғиб олдим.

Кўп сайловларда қатнашганман, кўп депутатлар учун овоз берганман. Лекин бу гал сайлов участкасига ишонч билан, кўксим қувончларга тўлиб бораман. 591-Денов территориал сайлов округидан СССР халқ депутатлигига номзоди қўйилган Муқаддас Кўчарова ҳам, Санам Қурбонова ҳам худди мендай сут соғувчи.

Олдинги йилларда нега шундай очиқ-ошкора мулоқотга имкон берилмадийкин? Ахир, биз кимни депутатликка сайлаётганимизни сайлов участкасига бориб, бюллетенни қўлга олганимиздан кейин билар эдик. Хуллас, мен бу гал, ошкоралик ва қайта қуриш учун овоз бераман.

О. БОБОХОНОВА,
Сурхондарё область Денов районидаги «Ғалаба» колхозининг сут соғувчиси, Қаҳрамон она.

Катта қадам

СССР халқ депутатлигига сайловлар тўғрисидаги Қонун жамиятимизда чинакам демократияни қарор топтириш сари катта қадам бўлди. Бу Қонун энг юқори лавозимдаги кишиларни ҳам мамлакат олий ҳокимият органларига қатнашиш ҳуқуқи учун бошқа номзодлар билан кураш олиб боришга мажбур қилди. Жумладан, мен бугун овоз берадиган 100-Бухоро миллий-территориал сайлов округи бўйича обкомнинг биринчи секретари Д. С. Ёдгоров билан бир қаторда шаҳардаги 2533-автоколонна бошлиғи А. Ж. Нарзиев рўйхатга олинган.

Лекин қайта қуриш давридаги илк сайлов ҳали демократияга тўла даражада тайёр эмаслигимизни кўрсатди. Айрим номзодлар кўпроқ овоз олиш мақсадида номақбул йўл тутганликлари менга ўхшаган оддий ишчиларда афсус туғдирди. Улар демократияни ваъзхонлик деб тушуниб, қоп-қоп ваъда беришди. Табиийки, биз — сайловчилар бундай номзодлардан юз ўгирдик. Чунки сафсатабозлик билан жамиятимиз кўзлаган истиқболга эришиб бўлмайди. Бизга вазиятни объектив баҳолай оладиган, реал имкониятлардан келиб чиқиб, иш тутадиган халқ депутатлари керак.

Коллективимиз сайловни яхши меҳнат муваффақиятлари билан кутиб олди. Электромоторлар ремонти, бульдозер ускуналари, қуйма чўян ва яна бир қатор ускуналар ишлаб чиқариш квартал планини муддатидан илгари бажардик.

Эришилган бу муваффақиятга мен шу заводда ишлаётган ўғил-қизларим билан бир қаторда ҳамкасбларим Ж. Қулиев, И. Валиев каби ишчилар салмоқли ҳисса қўшдилар.

Биз бугун СССР халқ депутатлигига муносиб номзодлар учун овоз берар эканмиз, жамиятимиз истиқболи қайта қуриш тақдири билан чамбарчас боғлиқ эканлигини чуқур ҳис қилмоқдамиз.

Н. ҚОДИРОВ,
«Агропромремонт» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг Бухородаги ремонт заводи слесари, Меҳнат Қизил Байроқ ордени нишондори.

Бахтиёр ёшлик учун

Бир мен эмас, Абдухалил Юсупов, Наргизахон Мўминова, Татьяна Гаделова, Отабек Солиев ва бошқалар бу сайловда биринчи бор овоз берадилар. 19/19 сайлов участкасининг секретари Татьяна Николаевна Галинскаянинг айтишича, участкамиз бўйича бизга ўхшаб илк бор ўз гражданлик бурчларини адо этадиган ёшлар 16 нафар. Биз бахтиёр ёшлигимиз учун, дунёда мустаҳкам тинчлик учун овоз берамиз.

Партия ва ҳукуматимиз ёшлар тўғрисида катта ғамхўрлик кўрсатмоқдалар. Биз бундан беҳад миннатдормиз.

Сайлов участкаси 31-ўрта мактаб биносида жойлашган. Бино пештоқида: «Ҳамма сайловга!» деб ёзилган қизил алвонлар ҳилпирайди. Участкамиз сайловчилари 575-Андижон территориал сайлов округидан СССР халқ депутатлигига номзодлар — Олтинкўл районидаги халқ истеъмоли моллари фабрикасининг дурадгор устаси Абдумутал Тўхтабоев, Андижон районидаги Бўтақора қишлоқ Советининг раиси Ғайрат Нуралиев ва 97-Андижон миллий-территориал сайлов округидан СССР халқ депутатлигига номзод, Андижон давлат тиллар педагогика институтининг ректори Мухторжон Умархўжаев учун овоз берадилар. Биз ҳар уччала номзод билан ҳам сайловолди йиғилишида учрашганмиз, уларнинг программаларини яхши биламиз.

Н. НИШОНОВ,
Андижон шаҳридаги 1-ҳунар-техника билим юртининг талабаси.

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Давлат божхона контроли бош бошқармасида

СССР ДАВЛАТ ЧЕГАРАСИ ОРҚАЛИ ОЛИБ ЎТИЛАДИГАН ТОВАРЛАР ВА БОШҚА МУЛКЛАРНИ ДЕКЛАРАЦИЯГА КИРИТИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА

СССР Министрлар Советининг «Ташқи иқтисодий фаолиятни давлат йўли билан тартибга солиш чоралари тўғрисида» 1989 йил 7 мартдаги 203-қарорини ижро этиш юзасидан СССР Министрлар Совети ҳузуридаги давлат божхона контроли бош бошқармаси чегара орқали олиб ўтиладиган товарлар ва бошқа мулкларни декларацияга киритиш тартибини белгилади.

Мана шу тартибга мувофиқ, ташқи иқтисодий алоқаларнинг қатнашчилари СССРга олиб келадиган ёки чет элга олиб кетадиган товарлар ва бошқа мулклар (бундан буёғига товарлар деб юритилади) 1989 йилнинг 1 апрелидан бошлаб давлат божхона контроли органларида декларацияга киритилиши керак.

Декларацияга киритиш икки хил формада: юк божхона декларациясига ёки тегишли божхона қоидаларида кўзда тутилган товар-транспорт ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилади.

Юк божхона декларациясини ташқи иқтисодий алоқаларнинг қатнашчилари, шу жумладан қўшма корхоналар, халқаро бирлашмалар ва ташкилотлар, бевосита ишлаб чиқариш ва илмий-техникавий алоқаларнинг қатнашчилари, шунингдек ишлаб чиқариш кооперативлари тақдим этадилар.

Ташқи иқтисодий фаолият соҳасида етарлича малака ва тажрибага эга бўлган айрим Бутуниттифоқ ташқи иқтисодий бирлашмаларига келганда (ташкилотларнинг рўйхати қўшимча эълон қилинади), улар чегара орқали олиб ўтиладиган товарларни товар-транспорт ҳужжатлари бўйича декларацияга киритадилар. Декларацияга киритишнинг бундай формаси улар учун вақтинча белгиланади. Мазкур ташкилотлар юк божхона декларациясига мувофиқ декларацияга киртишга ўтиш муддати тўғрисида хабардор қилинадилар.

Юк божхона декларациясининг бланкалари Ташқи иқтисодий алоқалар министрлигининг жойлардаги вакилларидан, шу министрликнинг «Союзвнештранс» Бутуниттифоқ ташқи иқтисодий бирлашмаси территориал органлари (конторалари)да ва божхона муассасаларида олиниши мумкин.

Ташқи иқтисодий алоқаларнинг қатнашчилари товарларни мустақил равишда ҳам, шунингдек шартнома асосида «Союзвнештранс» Бутуниттифоқ ташқи иқтисодий бирлашмаси орқали ёки божхона контроли органлари декларант сифатида эътироф этган бошқа ташкилотлар орқали ҳам декларацияга киритишлари мумкин.

Декларант (божхона декларациясини тўлдириб, товарларни божхона муассасасига тақдим этувчи ташкилот) ўз ходимлари орасидан мазкур ташкилот номидан декларацияни амалга ошириш ҳуқуқига эга бўлган конкрет шахсларни белгилаб қўйиши ва уларга расмий равишда тегишли ваколатлар бериши керак. Божхона органлари шундай ваколатларнинг ҳужжат билан тасдиқланган бўлишини талаб қилиш ҳуқуқига эгадирлар.

Декларацияга киритиш жараёнида декларант:

— божхона контроли учун декларацияни ва декларацияга киритилган товарни тақдим этиши, шунингдек бунда у вакил қилган шахснинг ҳозир бўлишини таъминлаши;

— СССР қонунида кўзда тутилган божхона пошлинасини тўлаши ҳамда божхонага доир ишларнинг ўтказилиши учун харажатларни қоплаши;

— божхона контроли учун зарур бўлган қўшимча маълумотларни бериши шарт.

Одатда декларант қайси божхона муассасасининг фаолият зонасида бўлса, ўша муассасага товарларни божхона контроли учун тақдим этади. Бундай қилишнинг иложи бўлмаган тақдирда товарларни божхона орқали расмийлаштириш ўтказиладиган жой ана шу божхона муассасаси билан келишиб белгиланади.

Божхона муассасаларининг ҳамда уларга бириктирилган мамлакат регионларининг рўйхатини СССР Министрлар Советининг ҳузуридаги давлат божхона контроли бош бошқармаси эълон қилади.

Декларант вакил қилган шахс ҳозир бўлмаганида товарларни таможня орқали расмийлаштириш тўғрисидаги масалани ҳар бир конкрет ҳолда декларант қайси божхона муассасасининг фаолият зонасида бўлса, ўша муассаса ҳал қилади.

Ташқи иқтисодий алоқаларнинг қатнашчиси билан шартнома асосида декларант сифатида иш кўраётган ташкилотни давлат божхона контролининг органлари декларант сифатида эътироф этишлари ҳамда улардан декларацияга киритиш ҳуқуқи тўғрисида белгиланган нусхадаги тегишли гувоҳномани олишлари лозим.

Манфаатдор ташкилот (одатда транспорт-экспедиторлик фаолияти билан шуғулланувчи ташкилот) декларант сифатида эътироф этилиши тўғрисидаги гувоҳномани олиш учун СССР Министрлар Совети ҳузуридаги давлат божхона контроли бош бошқармасига ёки ўзи турган жойдаги божхона муассасасига ариза билан мурожаат қилиши керак, аризада, жумладан декларант бурчларига риоя этиш тўғрисидаги мажбурият баён этилган бўлиши керак.

Ариза 15 кунлик муддат ичида кўриб чиқилади. Агар аризани кўриб чиқиш жараёнида қўшимча маълумотларни сўраб олиш зарурати пайдо бўлиб қолса, уни кўриб чиқиш муддати чўзилади. Ҳар қандай ҳолда ҳам бу муддат уч ойдан ошмаслиги керак.

Давлат божхона контроли органлари декларант деб эътироф этилган ташкилотларнинг рўйхати расмий равишда эълон қилинишини таъминлайдилар, товарларни, декларацияга киритувчи шу ташкилотларнинг ходимларини тайёрлашга кўмаклашадилар, консультация ва ахборот хизмати кўрсатадилар. Ёрдам ва хизмат кўрсатганлик, шунингдек эътироф этиш тўғрисидаги гувоҳномалар бериш учун ҳақ олинади.

Эътироф этиш тўғрисидаги гувоҳномани давлат божхона контролининг органлари декларацияда жўрттага ёлғон маълумотлар кўрсатилган, декларант бурчлари бир неча марта бажарилмаган, гувоҳнома бериш тўғрисидаги қарорнинг қабул қилинишида муҳим аҳамиятга эга бўлган ёлғон маълумотлар айтилган ҳолларда, шунингдек давлат манфаатларига зиён етказувчи бошқа хатти-ҳаракатлар содир этилган ҳолда бекор қилишлари мумкин.

Гувоҳнома қабул қилинган кундан бошлаб бир йил мобайнида ташкилот декларант вазифаларини амалга оширмаган тақдирда худди шундай оқибатлар келиб чиқади.

Баён этилган тартибни ва декларацияни тўлдиришга доир инструкцияни бузган ҳолда чегара орқали олиб ўтиладиган товарлар ҳамда бошқа мулклар СССРга ёки чет элларга ўтказилмайди.

Декларантга товарларни СССРга олиб келиш чоғида аниқланган тартиббузарликни бартараф этиш юзасидан бир ой муддат мобайнида чоралар кўриш ёки товарларни чет элларга қайтариш, товарларни СССРдан олиб чиқиб кетиш чоғида эса, уларни мамлакат территориясида ўз хоҳишига кўра тасарруф этиш ҳуқуқи бериладилар.

Белгиланган муддат тугагандан кейин товарлар ҳақи тўланмай, давлат мулкига ўтказилади.

1989 йилнинг 1 апрелидан 1 июлигача бўлган даврда божхона муассасалари товарларни декларацияга киритиш билан боғлиқ аниқланган тартиббузарликларни бартараф этишда ташқи иқтисодий алоқаларнинг қатнашчиларига кўмаклашадилар ҳамда жазо чораларини қўлламайдилар, шу жумладан товарларни ушлаб қолмайдилар. Декларацияда жўрттага ёлғон маълумотлар кўрсатилган, шунингдек қонунда контрабанда, деб таърифланадиган тартиббузарликларга йўл қўйилган ҳолларда имтиёз қўлланилмайди.

Мазкур муддат тугагандан кейин божхона муассасалари декларацияга киритиш тартиби бузилган ҳолларда товарларни ушлаб қолиш билан боғлиқ оқибатлар учун жавобгар бўлмайдилар. Божхона муассасалари ўтказмаган товарларни сақлаш борасида транспорт ташкилотларининг харажатлари декларант-ташкилотлар ҳисобига ёзилади.

СССР Министрлар Советининг мазкур қарорида давлат божхона контроли органларига ташқи иқтисодий алоқаларнинг қатнашчиларидан божхона ишлари ўтказилганлиги учун ҳақ, шу жумладан контрагент билан ҳисоб-китобда валюта билан ҳақ ундириб олиш ҳуқуқини ҳам берди.

Ҳақнинг миқдори ва уни ундириб олиш усули жаҳон практикасини назарда тутиб белгиланди.

Ташқи иқтисодий алоқаларнинг қатнашчилари СССРнинг давлат чегараси орқали олиб ўтиладиган товарлар ва бошқа мулкларни декларацияга киритиш тартиби тўғрисидаги муфассал ахборотни 975-41-03 ва 975-48-22 телефонлари орқали СССР Министрлар Совети ҳузуридаги давлат божхона контроли бош бошқармасидан ёки энг яқин божхона муассасасидан олишлари мумкин.

Божхона муассасаларининг товарларни декларацияга киритиш тартибига риоя этилмаганлиги билан боғлиқ хатти-ҳаракатлари устидан СССР Министрлар Совети ҳузуридаги давлат божхона контроли бош бошқармасига қуйидаги адресга шикоят қилиш мумкин: 107842, Москва, Комсомольская площадь, 1а-уй. Телефон: 975-12-55.

Бурчига содиқ, мард кишиларни шарафлаймиз

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Халқаро терроризмга қарши кураш замонамизнинг кенг кўламли ўткир муаммоларидан бири бўлиб қолмоқда. Янгича сиёсий фикрлаш руҳида иш кўраётган Совет Иттифоқи ана шу борадаги халқаро ҳамкорликда фаол иштирок этишга тайёрдир.

Қадрли ўртоқлар, Ватан мукофотлари билан сизларни чин кўнгилдан табриклашга, ишингизда муваффақиятлар, шахсий бахт-саодат тилашга ижозат бергайсиз.

* * *

Қизил Байроқ, Меҳнат Қизил Байроқ, Халқлар дўстлиги, Қизил Юлдуз, Ҳурмат орденлари, «Шахсий мардлиги учун» ордени, «Жанговар хизматлари учун» ва «Шавкатли меҳнати учун» медаллари топширилди.

Мукофотланганлар орасида милиция полковниги Т. Д. Батагов, кема командири А. В. Божков, полковник Г. Н. Зайцев, СССР Ташқи ишлар министрлигининг Исроил давлатидаги консуллик группаси раҳбари Г. И. Мартиросов, генерал-лейтенант В. А. Пономарев, граждан авиацияси ходимларидан В. В. Бабаскин, Ю. Н. Ермилов, Б. А. Ходусов, В. Н. Алпатов, А. И. Гончаров, А. Н. Горлов, С. Б. Грибалев, генерал-майор В. А. Гусев, ички хизмат полковниги Б. Б. Дзиов, КПСС Минеральные воды шаҳар комитетининг биринчи секретари Н. С. Дорохин, РСФСР прокурорининг ўринбосари И. С. Землянушин, полковник Ю. С. Кирсанов, майор Е. Е. Иванченко, КПСС Шимолий Осетия область комитетининг секретари Р. В. Себетов, милиция майори К. Б. Хуадонов бор.

Мен ушбу мукофотни партия чекист жангчилар меҳнати зарурлигини эътироф этиши деб қабул қиламан, деди **Е. Г. Шереметьев.** Биз бундан буён ҳам Ватанимиз хавфсизлигини қўриқлаб, қайта қуришга ёрдам бераверамиз, деди.

Ил-76 экипажи номидан гапирган **А. В. Божков** юксак мукофот учун миннатдорчилик изҳор этди. Мураккаб вазиятда иш кўрган кишилар, яъни биз учун яккаю ягона йўл — болаларнинг ҳаётини қутқариб қолиш учун барча тадбирларни кўриш йўли бор эди, деди у. Экипаж бундан буён ҳам социалистик Ватанимиз бахт-саодати йўлида бутун кучғайратини сарфлаб ишлайди, деб ишонтираман.

Гарчи, энди бу воқеа ўтмиш бўлиб қолган бўлса-да, деди **Н. В. Ефимова,** аммо биз ҳеч қачон ерда ва осмонда кечган ўша таҳликали уч кунни унутмаймиз. «Момақалдироқ» операциясига дахлдор бўлган, ўз истеъдоди, сабр-бардоши, юксак профессионализми ҳамда жасоратга тенг бўлган ўзининг машаққатли бурчини виждонан бажарган барча кишиларга сидқидилдан раҳмат айтамиз.

Мукофотларни топшириш маросимида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР Олий Совети Президиуми раисининг биринчи ўринбосари А. И. Лукьянов, СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Т. Н. Ментешашвили, СССР Давлат хавфсизлиги комитетининг раиси В. А. Крючков қатнашдилар.

(ТАСС).

● ЗАМОНДОШЛАРИМИЗ

Задарё районидаги «Правда» колхози деҳқонлари бу йил 1980 гектар ерга чигит экиб, ҳар гектаридан 32 центнердан ҳосил олиш учун курашмоқдалар. Суратда: колхознинг комсомол-ёшлар бригадаси бошлиғи Мўминжон Эшонқулов. У бошлиқ бригада бу йил 155 гектар ернинг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил етиштиришга аҳд қилган.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ фотоси.

ҚАЙТА ҚУРИШ ДИАЛЕКТИКАСИ

Тошкентда ўтказилган Бутуниттифоқ илмий-назарий конференцияси «Илм-фанни ривожлантириш ва фан-техника тараққиётини жадаллаштириш имкониятларини қидириб топиш диалектикаси» деб аталган эди. Конференцияда мамлакатдаги йигирматадан кўпроқ шаҳар илмий муассасалари ва олий ўқув юртларидан файласуфлар, шунингдек Болгария ва Германия Демократик Республикасидан олимлар иштирок этишди.

Жамиятимизни қайта қуриш, уни ҳар томонлама янгилаш жараёнида, деб уқтиришди конференция қатнашчилари, революцион ўзгартишларнинг яширин ва реал имкониятларини аниқлаши, уларни назарий жиҳатдан асослаб бериши, совет кишиларининг маънавий турмушидаги, мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришдаги илғор тенденцияларни илғаб олиши лозим бўлган марксча-ленинча фалсафа алоҳида роль ўйнайди.

Конференция мунозарасининг натижалари юзасидан тавсиялар қабул қилди.

(ЎзТАГ).

ОНАЛИК ВА БОЛАЛИК МУҲОФАЗАСИГА ҒАМХЎРЛИК ВА ЭЪТИБОРНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги коллегиясининг 25 март куни Тошкентда бўлиб ўтган сайёр мажлисида оналар ва болаларга даволаш-профилактика ёрдамини такомиллаштириш, уларга юксак малакали медицина хизмати кўрсатиш вазифалари муҳокама қилинди.

Мажлисда Ўзбекистон, Тожикистон ва Қирғизистон медицина муассасалари ҳамда олий мактабларининг масъул ходимлари, бир қанча министрлик ва идораларнинг раҳбарлари, шунингдек В. И. Ленин номидаги Совет болалар фонди вакиллари иштирок этишди.

Мажлисда Ўзбекистон партия, совет ва хўжалик органларининг мадади ҳамда бевосита иштироки туфайли, уларнинг мазкур муаммоларига диққат-эътибори кучайтирилгани туфайли республикада оналик ва болалик муҳофазасини мустаҳкамлаш, болалар муассасалари ҳамда туғуруқхоналарнинг моддий-техника базасидаги қолоқликни бартараф этиш комплекс программаси амалга ошириla бошлангани таъкидлаб ўтилди.

Бироқ, деб уқтиришди мажлис қатнашчилари, мазкур идораларнинг ишидаги жиддий нуқсонлар ҳам ҳамон бартараф этилмаган. Бу эса Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги ҳамда унинг структуравий бўлинмалари пассив позицияни эгаллаганининг натижасидир. Улар республикада педиатрия ва акушер-гинекология хизматларини жадал ривожлантириш суръатларини таъминлашлари зарур.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. У. Султонова коллегия мажлисида сўзга чиқди.

Коллегия мажлиси ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Ш. З. Камолхўжаев иштирок этди.

(ЎзТАГ).

ХОТИРА

Ҳеч ким, ҳеч нарса унутилмайди

ҲАМИША ЁДДА

Ҳамид ака ва Ўктам хола Эрдоновларнинг етти нафар фарзандлари бўлиб, уларнинг ҳаммаси халқ хўжалигининг турли соҳаларида меҳнат қилишяпти, кичиклари эса ўқишяпти. Лекин фарзандларидан бири Раҳматулла Эрдонов 1981 йилда Афғонистонда ўз интернационал бурчини адо этиб турган пайтда, жангларнинг бирида қаҳрамонларча ҳалок бўлди. Жасур йигитнинг хизматлари юксак тақдирланди. У ўлимидан сўнг Қизил Юлдуз ордени билан мукофотланди.

Суратда: Раҳматулла Эрдонов қабри ёнида. Унинг синглиси Ҳуррият гул қўймоқда. Унгда — унинг кичик синглиси Насиба, онаси Ўктам хола ва укаси Убайдулло.

Р. Альбеков фотоси.

ОДАМЛАР қаерда яшаб, қайси тилда сўзлашларидан қатъи назар дийдор кўришганларида «Ассалому алайкум» дея бир-бирларига саломатлик тилайдилар. Дарҳақиқат, ҳаётда инсон учун соғлиқдан афзал нарса йўқ. Шунинг учун ҳам партия ва ҳукуматимиз қайта қуриш жараёнида ҳар бир шахс ва умуман жамоат саломатлиги билан боғлиқ муаммоларни ҳал этишга биринчи даражали вазифа сифатида қарамоқда.

Республикамизда даволаш-профилактика муассасаларининг 1986—1987 йиллар мобайнида ўтказилган ялпи инвентаризацияси, улар жойлашган 17,5 мингга яқин иморатларнинг фақат 19 фоизи янги типдаги лойиҳа асосида қурилганлигини, 81 фоизи эса мослаштирилган биноларга жойлашганлигини кўрсатди. Бундан ташқари, республика шифохоналарида жой танқислиги (ўн минг аҳолига 118 ўрин, иттифоқда 130, 1) мавжуд, амбулатория-поликлиникаларга беморлар қатнови кўрсаткичи паст. Айниқса, узоқ йиллар давомида туғуруқхоналар, аёллар консультациялари, болалар шифохоналари, юқумли касалликлар билан оғриган беморлар даволанадиган муассасаларнинг камлиги оналар ва болалар ўлимининг юқори бўлишига шарт-шароит яратди. Бунга медицина муассасалари моддий-техника базаси мустаҳкам эмаслиги, шу эҳтиёжлар учун лозим бўлган маблағларнинг республика регионал хусусиятларини ҳисобга олмаган ҳолда ажратилиши, айрим жойларда партия, совет органларининг, баъзи министрликлар, ташкилотларнинг меҳнаткашлар ва уларнинг оила аъзолари саломатлигига етарлича ғамхўрлик қилмаётганликлари сабаб бўлмоқда.

СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг 1987 йилда Тошкентда ўтказилган кўчма коллегияси ҳамда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ўтган йил июнь ойидаги Бюро мажлисида республика аҳолисига кўрсатилаётган медицина ёрдамининг ҳолати атрофлича кўриб чиқилиб, уни тубдан яхшилаш тўғрисида қарорлар қабул қилинганди. Шуни айтиш керакки, республикада табобат соҳасидаги сурункали қолоқликни йўқотиб, медицинани замонавий талаблар даражасига кўтариш учун каттагина маблағ сарфлашга, режали ишларни сабр-тоқат билан амалга оширишга, бу жараёнда турли хил имкониятлардан фойдаланишга тўғри келади.

Республика партия ташкилоти Марказий Комитети ва ҳукумати кўрсатмаси билан қисқартиришлар туфайли бўшаган ёки етарлича фойдаланилмаётган маъмурий иморатларнинг соғлиқни сақлаш органларига берилиши медицина муассасалари моддий-техника базасини тиклашда дастлабки қадам бўлди. Ҳозиргача 439 та шундай иморатдан 314 тасида 4345 ўринга мўлжалланган шифохоналар, 16260 қатновга эга амбулатория, поликлиникалар ишлаб турибди. Ўн иккинчи беш йилликка мўлжалланган республика «Саломатлик» комплекс программасига кўра, 1986—1990 йилларда янги типдаги лойиҳалар асосида қурилиб, замонавий диагностика асбоб-ускуналари билан жиҳозланган 19977 ўринли шифохоналар, бир сменада 37895 қатновга мўлжалланган амбулатория ва поликлиникалар ишга тушади. Болалар учун сут ошхоналари, дорихоналар учун омборлар, медицина техника корхоналари, олий ўқув юртлари ва медицина билим юртларининг ўқув корпуслари кенгайтирилиши ҳам назарда тутилган. «Саломатлик» программасининг тўлиқ адо этилиши шифохоналаримиздаги ўринлар кўрсаткичини 125,5 (иттифоқ бўйича 130,6) амбулатория ва поликлиникалар бўйича қатновни 130 га етказиш имконини берган бўлур эди.

Программа қабул қилинганидан буён ўтган вақт ичида талай ишлар қилинди. Аммо бу соҳадаги ишлар ҳамма областларда яхши бораётир, деб бўлмайди. 1986—1988 йилларда республика бўйича соғлиқни сақлаш муассасалари қурилиши учун ажратилган капитал маблағнинг тўртдан бир қисми, асосан қуриш ишлари ўз вақтида бажарилмаганлиги туфайли ўзлаштирилмай қолганлиги ачинарли ҳолдир. Беш йилликнинг қолган йилларида медицина муассасаларини барпо этиш планларини ортиғи билан бажариш асосий вазифамиз ҳисобланади. Бунинг учун аввало, биз шифокорларнинг фаол ҳаракатимиз, қолаверса, бошқа соҳа раҳбарлари ва мутахассисларининг кўмаги талаб этилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Министрлар Совети ва СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги бизнинг келаси беш йилликка уч миллиардга яқин капитал маблағ ажратилиши тўғрисидаги таклифимизни маъқуллади. Энди 1995 йилгача жойларда қурилиши лозим бўлган даволаш-профилактика муассасаларининг лойиҳаларини тайёрлаш лозим. Бу ишни Тошкент шаҳрида жойлашган ГипроНИИздравнинг Ўрта Осиё филиали, республика Соғлиқни сақлаш министрлиги қошида яқинда ташкил этилган лойиҳалаш институти, кўпгина тармоқ лойиҳа институтлари ва идораларнинг ёрдамида амалга ошириш мақсадга мувофиқдир.

ДАВОЛАШ-ПРОФИЛАКТИКА муассасаларини қуришни планлаштиришда, аввало, оналар ва болалар, юқумли касалликлар билан оғриган беморлар, махсус медицина ёрдами эҳтиёжларини назарда тутган ҳолда иш тутиш лозим. 1995 йилга бориб республикада оналар ва болалар саломатлигини сақлаш ишига хизмат қиладиган шифохоналар, амбулатория ва поликлиникаларни эҳтиёж даражасида тўла таъминлаш мумкин бўлади.

Кейинги йилларда матбуотда ва жойлардан министрликка келган хатларда медицинадаги кадрлар танқислиги, шифокорлар орасида малакаси паст, беморлар ва уларнинг яқин кишиларига қўпол муомалада бўлаётган, тамагирликни ўзларига одат қилиб олган шахслар борлиги тўғрисида хабарлар учраб турибди.

Соғлиқни сақлаш органлари ва даволаш-профилактика муассасаларининг раҳбар ходимларини аттестациядан ўтказиш натижасида 1169 раҳбардан 123 нафари мансабидан озод қилинди. Улар ўрнига қобилиятли ёшлар ишга жалб этилди. Кадрлар сонини ошириш мақсадида 1988—1989 ўқув йилидан бошлаб Ўрта Осиё медицина педиатрия институти СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги ихтиёридан республика Соғлиқни сақлаш министрлигига ўтказилиб, унга кундузги ўқиш учун талабалар қабул қилиш оширилди. Бу институт ва Тошкент давлат медицина институтида кечки бўлимлар ташкил этилди. Бир группа талабалар Украинанинг Днепропетровск ва Тернополь мединститутларига йўлланма олишди. Шифокорлар билим савиясини кўтариш учун шароит яратилиб, Тошкент врачлар малакасини ошириш институти таркибида янги кафедра ва махсус курслар ташкил этилди. Андижон ва Самарқанд шаҳарларида шу институтнинг филиалларини очиш бўйича СССР Соғлиқни

Тиббиёт: ЮТУҚ ВА МУАММОЛАР

сақлаш министрлигига таклиф киритилди. Мавжуд имкониятлардан фойдаланиш натижасида энди республикада ҳар бир шифокор беш йилда бир марта ўз соҳаси бўйича ўқий олиши мумкин.

Меҳнаткашларнинг соғлиқни сақлаш иши билан боғлиқ шикоятлари, назорат-тафтиш хизматининг даволаш-профилактика муассасалари бўйича материаллари медицинанинг қай даражада эканлигини баҳолашга кўмаклашадиган омиллардан биридир. Ўтган йили министрлик аҳолидан 6429 та хат олди, бу аввалги йилга нисбатан мингта кам демакдир. Хатларнинг кўпи Тошкент шаҳри, Самарқанд, Сирдарё, Қашқадарё ва Тошкент областларидан бўлиб, улар махсус медицина ёрдамининг етарли ташкил этилмаганлиги, кадрлар билан боғлиқ масалалар, шифокорларнинг дағаллиги, ноўрин хатти-ҳаракатлари, беморлар ўлими бўйича норозиликлар ва табобатнинг турли бошқа муаммоларига тааллуқли эди. Олинган хатлар соғлиқни сақлаш ишида мавжуд нуқсонларнинг географияси ва қайси масалаларга тегишли эканлигини аниқ кўрсатди.

Ўтган йил ўтказилган назорат тафтиши натижасида 962 минг сўмлик ноўрин харажатлар, камомад ва талон-торожлик содир бўлганлиги аниқланди. Бу, шифохоналарда хаста оналар, болалар ва бошқа оғир дард чекаётган беморлар насибасига чанг солаётган юлғичлар нопок ишларини ҳамон давом эттираётганини кўрсатмоқда. Шу туфайли 45 та ревизия натижалари тергов органларига оширилди, 154 киши камчиликлари ва қонунга хилоф иш тутганлиги учун вазифаларидан озод этилди, 1559 кишига нисбатан турли хил маъмурий жазо чоралари кўрилди. Аммо бу нуқсонларни бартараф этиш олдимизга республиканинг барча жойларидаги даволаш-профилактика муассасалари коллективларида тарбия ишларини, қонунбузарликка қарши курашни мунтазам, янада қатъийроқ давом эттириш вазифасини қўймоқда. Очиғи, бу ишда партия, совет органларининг, юридик ташкилотларнинг жиддий ёрдамига муҳтожмиз.

ОДАТДА соғлиқни сақлаш тўғрисида гап кетганда, даставвал касалликларнинг олдини олиш тасаввур қилинади. Ваҳолонки, атроф-муҳит покизалигисиз бунга эришиш мушкул. Шу сабабли қишлоқ хўжалигида кенг қўлланилаётган турли хил пестицидларнинг тўғри сақланишига эришиш, улардан фойдаланишда рўй бераётган эҳтиётсизликларнинг олдини олиш, яқин пайтларда ўта ва ўртача заҳарли химикатлардан бутунлай воз кечиш ҳамда биологик ҳимоя воситаларидан фойдаланишга ўтиш каби муҳим масалалар давлат санитария назорати томонидан кун тартибига қўйилиб, тегишли органлар, хўжаликлар билан бирга ҳал қилинмоқда. 1985 йилдан буён ДДТ, сатуран, гранозан, хлорпикрин, кейинги йили 36 турдаги ўта ва ўртача заҳарли пестицидлар, 1987 йилдан кенг ишлатиб келинган бутифос, ўтган йил яна тўрт хил пестицидларнинг қўлланилиши тақиқланди. Кейинги уч йил ичида икки мингга яқин хўжалик, турар жойлар текширилиб уларда топилган 2785 тонна қаровсиз, қонунсиз сақланаётган заҳарли химикатлар, минерал ўғитлар, улардан бўшаган идишлар омборларга жойлаштирилди. Афсуски, республика хўжаликларидаги 1072 заҳарли химикатлар омборларининг 40 процентигина янги типдаги лойиҳалар асосида қурилган бўлиб, қолган қисмида доривор моддаларни сақлаш талабларига жавоб берадиган шароитлар йўқ.

Кейинги йилларда қишлоқ хўжалигида биологик усуллардан фойдаланилаётган майдонларнинг саҳни ҳам ошиб бораётганлиги эътиборга моликдир. Лекин ҳозирги пайтда республикамизда бир гектар ерга ишлатилаётган заҳарли химикатларнинг миқдори (16 кг) иттифоқ бўйича бўлган ўртача кўрсаткичдан (3 кг) бир неча ҳисса ортиқлиги, ундан ташқари ман этилиб, хўжаликларда тўпланиб ётган пестицидлар борлиги кишилар саломатлигига хавф-хатар туғдирмоқда. Бу муаммони тугал ҳал этиш ўта муҳим ишдир. Фикримизча, 1995—2000 йилга қадар қишлоқ хўжалигида, озиқ-овқат маҳсулотларини етиштиришда химикатлар ва минерал ўғитлардан фойдаланишни, ўта заҳарли пестицидларнинг бошқа соҳаларда ҳам ишлатилишини батамом тўхтатиш шарт.

Қишлоқ жойларда аҳолининг ичимлик сув билан таъминлашнинг ёмонлиги, канализация системаларининг ночорлиги, дарё ва бошқа очиқ сув ҳавзаларининг ҳар хил оқава, чиқиндилар билан ифлосланиб туриши юқумли касалликларнинг кенг тарқалишига сабаб бўлаётганлиги сир эмас. Шу туфайли 2000 йилгача мўлжалланган аҳолини ичимлик сув билан таъминлаш республика программаси тезкорлик билан тўлиқ амалга оширилиши, 1989—1990 йилларда даволаш-профилактика муассасаларининг канализациясини яхшилашга мўлжалланган олтмишта «КУ» мосламасининг ишга туширилиши кечиктириб бўлмайдиган вазифалардан биридир.

Республика соғлиқни сақлаш органлари юқумли касалликлар ҳолатини оператив кузатишни йўлга қўйиб, уларни ўз вақтида аниқлаб, зудлик билан профилактика тадбирларини кўришни бошқармоқдалар. Болаларни юқумли касалликларга қарши эмлаш ишининг барча босқичлари ўрганилиб, унда тегишли тартиб ўрнатиш имконига эришилди. Бундан ташқари аҳоли ўртасида санитария пропагандасини активлаштириш, тарғиботнинг таъсирчанлигини ошириш учун махсус қисқа метражли фильмлар яратилди. Телевизион кўрсатувлар мавзуи ва ҳажми қайта кўриб чиқилди.

Шунга қарамай, регионда юқумли касалликларнинг ҳозирги кундаги салмоғи иттифоқнинг ўртача кўрсаткичларидан бир неча ҳисса кўп. Бу аҳволдан қутулиш учун кишилар ҳаёти билан боғлиқ социал масалаларни ҳал қилиш, меҳнаткашларнинг дам олиши ва меҳнат қилишини тўғри ташкил этиш, оқилона овқатланиш учун зарур имкониятлар яратиш, саломатликка путур етказувчи ичиш, чекиш каби одатларга барҳам берилишига эришиш ҳамда жисмоний фаолликни ошириш сингари масалаларни ҳал қилиш лозим.

Республкамизда 4,4 миллиондан зиёдроқ бола кўриш ёшидаги аёллар мавжуд. Шаҳарда аёллар бештагача фарзандлик бўлган ёшда қишлоқдаги дугоналари учтадан етти-саккизтагача фарзанднинг онаси бўлишмоқда. Оғир меҳнат билан машғул бўлган аёлларимизда ҳомиладорлик қийин кечиб, бўлажак онанинг тақдирига хавф солаётир. Уларнинг фарзандлари енгил вазнли, касалликларга берилувчанлиги, кўпгина туғма нуқсонларга эга эканликларини очиқ айтиш керак. Оналарнинг ўзлари соғлом ва гўдаклари дуркун бўлиши учун, аввало аёллар консультацияларида уларни диспансеризация кўригидан сифатли ўтказиш, касалланганда соғломлаштириш чораларини кўриш, навбатдаги ҳомиладорликка эга бўла олишини тавсия қилиш лозим. Бу борада соғлиқни сақлаш органлари томонидан тегишли ишлар олиб борилмоқда, бироқ баъзан шифокорларнинг, баъзан аёлларнинг ўз саломатликларига беэътибор бўлишлари туфайли оғир мусибатлар содир бўлмоқда.

Оналар ва болалар ўлимини камайтиришда бошқа имкониятлар ҳам бор. Булар аёлдаги мавжуд касалликлар туфайли ҳомиладорлик ва туғиш нотекис ўтиши мумкин бўлган ҳолларда бўлажак онани илгарироқ ётқизиб даволаш ва планли равишда туғиш жараёнигача тайёрлашга хизмат қилувчи перинатология марказларини очиш, чала туғилган болаларни туғуруқхонадан сўнг эллик-олтмиш кун мобайнида парвариш қилиб, даволаб, уй шароитларида яшашга ҳозирловчи неонатология марказлари ҳамда хасталик туфайли оғир аҳволга тушиб қолган болаларга тўлақонлик ёрдам бера оладиган реанимация бўлимлари ёки интенсив даволаш хоналарини ташкил этишдир. Кейинги уч йил ичида шу йўналишда қилинган ишлар болалар ўлимини камайтиришда дастлабки ижобий силжишларга имкон берди.

Замонавий талабларга етарлича жавоб бермаётган ишларимиздан энг муҳими диагностика ва махсус медицина ёрдамидир. Кейинги пайтда республикамиз пойтахтида ва областларда диагностика марказлари ташкил этишга ҳаракат қиляпмиз. Ҳозирча мавжуд шундай марказлар юқори малакали врачлар, замонавий диагностика асбоб-ускуналари ёрдамида турли хасталикларга дучор бўлган беморларга хизмат қилмоқда. Республикамизда ўтган йилнинг ўзида бир миллиард 200 миллион сўм маблағнинг, бу йил эса ундан ошиқроқ харажатларнинг соғлиқни сақлаш соҳасига йўналтирилиши партия ва давлатимизнинг халқ саломатлигини муҳофаза этиш режаси изчил амалга оширилаётганига мисолдир. Бундай шароит шифокорлардан меҳнаткаш халқимизнинг ҳақиқий зиёлилари сифатида ўз бурчларини шараф билан адо этишларини тақозо этади.

С. БАҲРОМОВ,
Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш министри.

Шундай яшамоқ керакки...

Донишмандлар инсон умрини оқар сувга ва қуёшга таққослаганлари бежиз эмас. Бинобарин, мурғак гўдакнинг дунёга келиши инсон умрининг илк бор тонги — гўё қуёш чиқиши, деб фараз қилинса, одамзоднинг ҳаётдан кўз юмишини қуёшнинг ботиши, деб билмоқ жоиз. Вақт ғанимат. Вақтнинг ўзига хос муҳим хусусияти шундаки, у фақат бир йўналишга эга: орқага қайтмайди, балки бетиним илгарилаб, умримизни, яшаш соатларимизни, меҳнат фаолиятимизни сарҳисоб қилиб бораверади.

Шунинг учун бўлса керак, оқил кишилар ҳар лаҳзани ғанимат билиб, вақтдан, яъни ўз умр фаслларидан оқилона ва унумли фойдаланиб келганлар. Шу асосда илм-фаннинг ёки ҳунарнинг муайян соҳасида юксак камолот даражасига эришганлар. Улар жамиятга, меҳнаткаш халққа садоқат билан хизмат қилиб ҳаётда ўчмас из қолдирганлар. Бунинг учун илмий коммунизм асосчилари К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Лениннинг ўлмас даҳосини эслаб ўтишнинг ўзи кифоядир. Бу табаррук сиймолар ўзларининг бутун шонли ҳаётлари ва ақл-заковатларини меҳнаткаш халқ озодлиги ишига, янги жамият тантанаси ишига бағишладилар. Уларнинг азиз номлари Ғарбдан Шарққача, Жанубдан тортиб Шимолгача янги дунё символи бўлиб қолди. Улуғ доҳийларимизнинг назарий ва амалий фаолиятлари ҳаммамиз учун ёрқин йўлчи юлдуз вазифасини ўтайди.

Бинобарин, шундай яшамоқ керакки, ҳаётимиз беҳуда ўтмасин, аксинча умримиз якунида: ўзим учун ҳам, жамият учун ҳам муайян, хайрли иш қилишга улгурдим, деб фахр билан айта оладиган бўлайлик.

Пойтахтдаги Кўкалдош мадрасаси пештоқига «Ўлим ҳақ, лекин одамнинг эзгу ишлари абадий яшайди», деган сўзлар битилган. Дарҳақиқат, одамдан эзгу хайрли ишлар қолиши ажиб саодатдир. Ўзбек халқининг асл фарзанди, буюк мутафаккир Алишер Навоий образли қилиб айтганларидек:

Бу гулшан аро йўқдир
 бақо гулига сабот,
Ажаб саодат эрурки
 яхшилик бирла қолса от.

Ҳа, инсондан фақат яхши ном, инсоний фазилатлар, яхши фарзандлар ва хайрли-заковатли ишлар қолиши керак. Ижтимоий ва шахсий ҳаётда юксак ахлоқий, фазилатли, меҳнатсевар ва мурувватли бўлиш, халқ ва жамият манфаатлари йўлида тинмай ғамхўрлик қилиш чинакам инсоний фазилатдир. Бундай фазилат соҳибларининг хизматлари асло зое кетмайди, жамият ва халқ уларни ҳамиша эъзозлайди.

Бундай кишилар гарчи ҳозир орамизда жисман бўлмасалар-да барҳаёт чоғларида қилган олижаноб, саховатли ишлари билан ҳамиша биз билан биргадирлар.

Республикамизнинг фахри бўлган ва бутун умрини халқ билан, унинг меҳнати ва жўшқин ҳаёти билан бирга ўтказган партия, давлат ва жамоат арбоблари — Файзулла Хўжаев, Акмал Икромов, Йўлдош Охунбобоев, Усмон Юсупов каби курашчиларнинг ва уларнинг софдил сафдошлари номларини бугунги навқирон авлод янада юксак ҳурмат билан тилга олади. Улар партиянинг содиқ жангчиси ва ажойиб халқпарвар инсон сифатида ҳамиша барҳаётдирлар.

Ҳаётда яхши, саодатли ном қолдирган фидокор сиймолар пойтахтимизнинг биз истиқомат қилаётган Октябрь район Янгиобод маҳалласида ҳам, шунингдек унга қўшни Каттабоғ, Камолон, Зарафшон маҳаллаларида ҳам анчагинадирлар. Булар орасида Камолон қабристонига дафн қилинган севимли адиб Абдулла Қодирий, шоир мулла Қўшоқ Тошмуҳаммад ўғли Мискин, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, шоир ва драматург Шамсиддин Шарафиддинов Хуршид, Ўзбекистон халқ шоири Зокиржон Холматов, Ҳабибий, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчилар Турсунхўжа Юсупов, Тўлаган Зокиров, Ғаппор Рашидов, моҳир шифокорлар Обиджон Орипжонов, Вали Хўжаев, Улуғ Ватан уруши ва меҳнат ветеранлари — Абдулла Умаров, Солиҳ қори Мусаев, Мавлон Халилов, Шоқосим Худойбердиев, Амир Йўлдошев, Ҳожимурот Зуфаров, Эгамберди Мирзакаримов, Ҳусан Саидов ва Афғонистонда ўзининг интернационал бурчини бажаришда жонларини қурбон қилган Рустам Маҳмудов, Анвар Гимранов, бошқа кўпгина фидойилар бор.

Хотира кунида фақат ўтганларни ёд этиш билангина чекланиб қолинмайди, балки анъанага кўра умумхалқ ҳашари уюштириб, марҳумларнинг қабрларини зиёрат қиламиз, атроф ва хотира тошларини супуриб-сидирамиз, йўлка ва хиёбонларни тартибга солиб, гуллар ва дарахтлар ўтқазамиз.

Бундай тадбирлар Хотира кунини халқимизнинг оммавий ва энг янгича тарбиявий маросим сифатида ўтказилишини таъминлайди.

Шу ўринда бир мулоҳазани эслатиб ўтиш жоиздир. Маълумки, ҳар бир соғлом ақл соҳиби бўлмиш ота-она ўз фарзандини ўқимишли, маданиятли, меҳнатсевар, жисмоний соғлом ва юксак ахлоқий фазилатли киши қилиб вояга етказиш учун курашади, бу йўлда ҳар қандай машаққатларга бардош беради, ҳатто ўз жонини фидо қилишдан ҳам чекинмайди. Кўпчилик ёшларимиз ота-оналарининг хизматларини муносиб баҳолаб, уларнинг ишончларини гард юқтирмай оқлаб келмоқдалар. Лекин гуруч курмаксиз бўлмаганидек, талтайиб ўсган шундай эркатой ёшлар ҳам учраб турадики, улар ота-оналарининг машаққатли меҳнатини «унутадилар», улар барҳаёт чоғларида иззат-ҳурматларини жойига қўймайдилар. Одатда бундай ноқобил фарзандларнинг кўзи ота-она вафотидан кейингина очилади.

Оташнафас шоир Мақсуд Шайхзода инсоний қадр-қиммат моҳиятини ифодалаб, шундай ёзган эди:

Дўстлар яхшиларни
 авайлаб асранг,
Салом деган сўзнинг
 салмоғин оқланг.
Ўлганда юз соат йиғлаб
 тургандан
Уни тиригида бир соат
 ёқланг.

З. ИСАМУҲАМЕДОВ,
Республика аҳамиятига молик шахсий пенсионер, кекса журналист.

Отанинг пойқадами

Доҳиймиз Владимир Ильич Лениннинг табаррук Декретига мувофиқ азим Мирзачўлни ўзлаштириб, уни обод қилишдек хайрли ишда халқ оқсоқоли Йўлдош Охунбобоевнинг ҳиссаси беқиёсдир. Йўлдош ота чўл уйқусини бузиб, уни «оқ олтин» конига, боғ-роғлар масканига, дўстлик чаманзорига айлантириш ташаббускорларидан бири сифатида элда эътибор топди. Мирзачўлликлар отага «Биринчи чўлқуварларимиздан» деб таъриф беришади, ҳамиша ва ҳамма вақт отанинг чўлга ташриф буюрган унутилмас кунларини, чўлда қолдирган қутлуғ изларини катта ҳурмат ва ифтихор билан тилга олишади.

Мирзачўлни ўзлаштириш ветеранларидан бири, Гулистон районидаги «Ўзбекистон» колхозининг уста пахтакори Эргаш Абдуқодиров республикамизнинг биринчи президенти билан учрашиш бахтига мушарраф бўлганлигини қувона-қувона ҳикоя қилиб берган эди:

— Бу воқеа 1939 йилнинг август ойида бўлган, — дея эслаган эди Эргаш ака. — Колхозда бригада бошлиғи бўлиб ишлардим. Шодмон Элбоев раҳбарлик қилаётган мусобақадош қўшни бригада даласида ғўза парваришининг боришини кўздан кечириб юрган эдик. Шу пайт кўча чангитиб келаётган машина бизга яқинлашиб тўхтади. Ундан икки киши тушди. Бири — колхозимиз раиси Мамажон ака эди. Сал новчароқ, қотмадан келган иккинчи кишини эса таниёлмадик. Лекин у одам кўзимизга жуда иссиқ кўринди. Икковлари ёнимизга келгач, раис бизни меҳмон билан таништирди.

— Бу киши Йўлдош ота Охунбобоев бўладилар.

Ота ҳаммамиз билан қўл олишиб кўришди.

Ота кийимининг оддийлиги, муомаласининг самимийлиги билан бизни ром қилиб қўйди. У киши ҳаммамиз билан юракдан суҳбатлашди. Жуда оқкўнгил, дилкаш инсон бўлганиданми, биз ҳам дилимизда бор гапларни тортинмасдан гапирдик.

У ютуқ ва камчиликларимизни сўради. Имкониятларимиз билан қизиқди. Колхозчиларимиз ҳаёти, турмуш шароити билан танишди. Тўқайдан янги ер очаётганлигимизни эшитиб хурсанд бўлдилар. «Янги ер очиш — янги хазина очиш деган гап, ҳадемай Мирзагулистонга айланади. Сизларнинг меҳнатларингиз қаҳрамонлик намунаси, жасоратнинг ўзгинаси» дедилар мамнуниятлик билан Йўлдош Охунбобоев. Шодмон бошлиқ бригада ғўзалари отани хурсанд қилди. Сўнг бизнинг бригадага келдилар. Бригадамизда 50 гектар майдонда ғўза гуркираб ўсаётганди. Шундан олти гектари тажриба участкаси эди. Ота бундаги ғўзаларнинг яхши ҳосил тўплаганини кўриб, беҳад қувонди:

— Мана бу пайкалдаги ғўзалар андижонликлар тажрибаси асосида парвариш қилинаётгани кўриниб турибди. Гектаридан 40 центнердан кам бўлмайди. Агар 50 гектар майдоннинг ҳаммасида ғўзани мана шу тажриба участкасидагидек парвариш қилганларингизда борми, ғалаба байроғи шаксиз қўлингизда бўларди, деди Йўлдош ота мулоҳаза юритиб.

Ҳақиқатан ҳам андижонлик пахтакорларнинг тажрибаларига асосланиб, олти гектар майдонда ғўза ўстираётган эдик. Ота айтганларидай, кузга бориб ана шу олти гектарлик тажриба майдонининг ҳар гектаридан 40,2 центнердан пахта йиғиб олинди.

Йўлдош ота Охунбобоевнинг хўжалигимизга ташриф буюргани, бизларга айтган доно маслаҳатларидан илҳомланган колхоз аҳли ўша йили пахта тайёрлаш планини муддатидан илгари ошиғи билан адо этди.

Ўзбек халқининг содиқ фарзанди Йўлдош Охунбобоевнинг таниқли совет давлат арбоби бўлиши билан бирга деҳқончилик илмини мукаммал эгаллаган доно киши, пахтакорларнинг билимдон маслаҳатгўйи эканлигига ўшанда яна бир бор ишонч ҳосил қилган эдик...

Ҳали-ҳанузгача колхоздагилар республикамизнинг биринчи президенти ташриф буюрган пахта карталарини «Йўлдош отанинг даласи» деб эслашади.

О. ТИЛОВБЕРДИЕВ.

МАВЗУ—ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ

● Косон район партия комитети Ҳамид Олимжон номидаги Қарши давлат педагогика институти билан ҳамкорликда «Халқлар дўстлиги — Ватанимиз гуллаб яшнашининг гарови» деган мавзуда илмий-назарий конференция ўтказди. Район партия комитетининг иккинчи секретари Э. Турсунқулов миллатлараро муносабатларнинг яхшиланаётганлиги ва бу борадаги айрим муаммолар тўғрисида сўзлади. Қарши давлат педагогика институти рус ва чет тиллар адабиёти кафедрасининг доценти Г. Канюк «Миллатлараро муносабатлар ва маданият», сиёсий иқтисод кафедраси доценти Э. Остонов «Иттифоқдош республикалар иқтисодий интеграцияси», доцент С. Мильдизина «Рус тили адабиёти ва интернационал тарбия» мавзуида доклад қилдилар. Конференция қатнашчилари миллатлараро муносабатларни такомиллаштириш, она тили ўқитишни яхшилаш ва бошқа муҳим муаммоларга доир фикр-мулоҳазалар билан ўртоқлашдилар.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

• Ёзувчи минбари

Пиримқул ҚОДИРОВ

ТЕНГЛИК

МИЛЛАТЛАРАРО муносабатларни такомиллаштириш бутун халқимиз учун ҳаётий заруратга айланди. КПСС Марказий Комитети бу муҳим масалани яқинда яна кўриб чиққанлиги ва СССР Олий Совети Президиуми иттифоқдош республикаларнинг суверен ҳуқуқларини кенгайтиришга қаратилган Қонун лойиҳасини умумхалқ муҳокамасига қўйганлиги жамоатчиликнинг кўнглидаги иш бўлди.

Кенг жамоатчиликнинг бир вакили сифатида мамлакатимиз халқларининг барча соҳалардаги амалий тенглиги мавзусига эътиборни тортмоқчиман. Чунки тенглик йўқ жойда самимий дўстлик ҳам бўлмайди. Ҳаётда одамлар чин дўст бўлишлари учун улар, аввало, ўзларини бир-бирларига тенг ва муносиб кўришлари керак. Халқларимизнинг катта миқёсдаги дўстликлари инқилобий йилларда В. И. Ленин бошчилигида шаклланган амалий тенглик ва ўзаро муносиблик пойдеворига қурилган. Совет давлатининг шаклланиш даврида миллий муносабатлардаги амалий тенглик масалаларига қанчалик катта аҳамият берилганлиги В. И. Лениннинг сўнгги мактубларида ва партиямизнинг X ва XII съезди қарорларида яққол кўриниб туради. Чоризм давридаги тенгсизлик, кичик миллатларга паст назар билан қараш, уларга ишонмаслик ва уларни катта миллатга муте қилиб қўйиш каби қатор адолатсизликларни тугатиш бўйича В. И. Ленин жуда улкан ишларни амалга оширди. Жумладан, Совет Туркистонини илғор регионлар билан баробарлаштириш учун экономикада ҳам, маданий қурилишда ҳам инқилобий ўзгаришлар қилинди. Лекин шахсга сиғиниш йилларида ва турғунлик даврида сўз бошқа, амалий иш бошқа бўлди, социализмнинг адолатли принциплари қўпол равишда бузилди.

Масалан, ўтмишда қолоқ хомашё базаси бўлиб келган Ўзбекистон учун пахтадан қимматбаҳо саноат моллари ишлаб чиқарадиган ва шу йўл билан миллий ишчи синфини шакллантиришга ҳамда аҳолининг турмуш даражасини кўтаришга хизмат қиладиган замонавий корхоналарни кўпроқ қуриш 20-йиллардаёқ муҳим вазифа қилиб қўйилган эди. Совет давлати туфайли республикамизнинг экономикаси, саноати, маданияти ўсди. Одамларнинг турмуш тарзи, даражаси ўзгарди. Бироқ В. И. Лениннинг бу борадаги кўрсатмалари тўлиқ амалга оширилмади. Ҳанузгача ўзбек халқининг 70 фоизидан ортиғи қишлоқларда яшайди, миллий ишчи синфимиз ҳали ҳам озчиликни ташкил қилади. Матбуотда ва расмий маълумотларда хабар қилинганидек, республика етиштирадиган пахтанинг фақат 8 фоизигина Ўзбекистонда қимматбаҳо саноат маҳсулотига айланади, қолган 92 фоизининг сердаромад истеъмол моли тарзида берадиган миллиардлаб сўмлик фойдаси республика миллий даромадига кирмайди. Бошқа бир қанча сабаб ҳам бунга қўшилиб, аҳолининг жон бошига оладиган даромади марказий регионлардагига қараганда анча паст.

Пиллани олинг. Бундан беш-тўрт йил аввал қишлоқда ғалати манзарани кўрардингиз. Баҳор кириб, қурт тутадиган пайт яқинлашса, раису бригадирлар билан хонадонлар орасида тортишув бошланарди. Бригадир «Бир қути уруғ оласан!» деса, колхозчи «Олмайман, кераги йўқ!» деб оёқ тирарди. Бундай тортишувнинг асосий сабаби — пилланинг харид нархи паст белгиланганн эди. Иқтисодчи олимимиз, ВАСХНИЛ академиги С. Усмоновнинг яқинда «Совет Ўзбекистони»да босилган мақоласида айтилганидек, бир кило пилланинг таннархи 7 сўмга тушар, давлат харид нархи эса 4 сўм эди. Демак, одамлар ундан даромад олиш ўрнига, минг-минглаб зарар кўрар эди.

Кейинги йилларда пилланинг харид нархи 60 фоизга оширилгач, аҳвол бир қадар енгиллашди. Лекин ҳали ҳам бизда пилланинг харид нархи Қозоғистондагидан бир ярим баробар, бошқа айрим регионлардагидан икки баробар паст, шунинг учун даромад оз. Баъзи мутахассислар «Ўзбекистонда пилла етиштириш учун иқлим шароити яхши эмас» деб баҳона қилишармиш. Аммо одамларимиз пилла планини бажариш йўлида қанақа қийинчиликларни енгиб ўтаётганликлари «Правда» газетасида ҳам қайта-қайта ёзилди. Лекин нарх белгиланишда маъмурий-буйруқбозлик услубига ўрганган мутасаддилар буни ҳамон инобатга олмайди.

Бултур иттифоқ бўйича зиғир, зайтун каби ёғ берадиган хом ашёларнинг харид нархи анча оширилди. Лекин СССР Госплани чигитни ёғ берадиган маҳсулотлар рўйхатига киритмабди. Ҳолбуки, биргина Ўзбекистон ҳар йили икки миллион тонна чигит ишлаб чиқаради, ундан юз минглаб тонна пахта ёғи олинади.

Ўзбекистон Госпланининг вакиллари чигитнинг харид нархига оид бу муаммони ечиш ҳаракатидалар, деб эшитдим. Эҳтимол, чигитнинг харид нархини кўтариш ҳам пахтанинг харид нархига боғлиқ қилиб қўйилгандир. Бу фактларни келтиришдан мақсад шуки, миллий муносабатларда пайдо бўлаётган қийинчиликларнинг иқтисодий сабаблари тезроқ бартараф этилиши керак.

ЯҚИНДА Тошкентда миллатлараро муносабатларни такомиллаштиришга бағишланган катта анжуманда КПСС Марказий Комитетининг вакили А. А. Сазонов шу масалага махсус тўхтади. «Миллатлар ўртасида тўла тенгҳуқуқлиликка ҳозирча эришилгани йўқ, — деди у. — Бу ҳол кўп жиҳатдан ўтган ўн йилликларда миллий сиёсатда юз берган бузилишлар натижасида юз берди...» «Турғунлик даврида Сталин репрессиялари, халқларимизга адолатсиз муносабат қораланмади, олимлар тарихга ва ҳозирги даврга холисона баҳо беришда фаоллик кўрсатмадилар. Марказий идоралар томонидан бир қанча иттифоқдош ва автоном республикаларнинг ҳуқуқларини чеклаб қўйиш, манфаатларини камситиш практикаси кўзга ташланди, миллий партия ва совет органлари эса ўз позицияларини ҳимоя қилолмадилар».

Бу кўчирмада бир қанча ҳаётий муаммолар жуда аниқ ва ҳаққоний кўрсатилган. Ўз-ўзини танқид маъносида шуни эътироф этишимиз керакки, фақат олимларгина эмас, биз, ёзувчилар ҳам, сталинизмнинг халқларимизга қилган даҳшатли адолатсизликларини ҳанузгача фаоллик ва дадиллик билан ошкор қилганимиз йўқ. Иттифоқдош республикаларнинг ҳуқуқларини чеклаб қўйиш ва манфаатларини камситиш практикаси турғунлик даврида ҳам давом этганлиги рост. Буни юқорида биз келтирган мисоллар қисман исбот қилади. И. Усмонхўжаев, Р. Абдуллаева каби собиқ маҳаллий раҳбарлар марказий идораларга яхши кўриниш ва катта мансабларни эгаллаб туриш каби ғаразли мақсадлар йўлида халқ манфаатларини қурбон қилиб келганликлари ҳам бугун кўпчиликка маълум.

Хайриятки, халқимиз бундай ожиз ва номуносиб раҳбарлардан қутулди. Ҳозир аҳвол яхшиланиб боряпти. Экономикада ҳам, маданиятда ҳам олға силжишлар бор. Наврўз байрамининг тиклангани ва бу йил уни ҳар қачонгидан ҳам кенг миқёсда нишонлаш ишига республика партия ва ҳукумати бош бўлаётгани адолатни қайта тиклашнинг яхши бир мисолидир.

Ҳозир озиқ-овқат муаммоси ниҳоятда долзарб бўлиб қолди. Пахтакорларимиз мамлакат олдидаги бурчларини ҳалол адо этиб, СССРнинг пахта мустақиллигини муттасил таъмин этиб келмоқдалар. Лекин пахтакорлар учун бошқа регионлардан етказиб берилиши керак бўлган гўшт маҳсулотлари сўнгги йилларда жуда камайиб кетди. Агар тенгҳуқуқлилик принципига астойдил риоя қилсак, бизнинг пахтакорларимиз гўшт ва бошқа маҳсулотлар бўйича шартномани бажармаётган марказий агросаноат идораларига, СССР Енгил саноат министрлигига қатъий талаб, шарт қўйиши зарур.

Шуни махсус таъкидлаш керакки, маҳкамачилик иллати туфайли содир бўлаётган бу нуқсонларга мамлакатимиз халқлари айбдор эмас. Меҳнаткаш рус, украин, қозоқ, ўзбек, тожик ва бошқа барча халқлар бир-бирларига иложи борича яхшилик қилиб келмоқдалар. Айниқса, миллатлараро муносабатларни такомиллаштиришга халақит берадиган адолатсизликлар маъмурий маҳкамалар томонидан йўл қўйилганда ёмон оқибатларга олиб келади. Фикримизнинг исботи учун СССР Олий Судининг биринчи муовини С. И. Гусевнинг Москвада эълон қилинган интервьюсидан бир мисол келтириш мумкин. Тергов-прокуратура органларининг айрим ходимлари шахсий шуҳратнинг кетидан қувиб, «ўзбеклар иши» деган нотўғри умумлашмалар қилганлари ва кўплаб бегуноҳ одамларни жиноий жавобгарликка тортганлари жамоатчиликка маълум. «Фақат сўнгги уч ярим йил ичида Ўзбекистон ССРда 445 киши асоссиз жиноий жавобгарликка тортилган, сўнг озод қилинган, — деб гувоҳлик беради СССР Олий Суди раисининг биринчи муовини. — Бу адолатсизликнинг харажатини давлат ҳисобидан қоплашга ва жабрланганларга 800 минг сўм товон тўлашга тўғри келди».

Терговчиларнинг хатолари давлатга бунчалик қимматга тушганидан ташқари 445 кишининг ҳар бири ойлар-йиллар давомида ноҳақ кулфат чекканини, бадном бўлганини, соғлиғини йўқотганини, минглаб оила аъзоларининг беҳисоб машаққат чекканларини кўз олдингизга келтиринг!

ЯҚИНДА «Ташкентская правда» газетаси милиция генерали Э. А. Дидоренконинг «Жиноятчилик ва миллатчилик» сарлавҳали интервьюсини босиб чиқарди. Албатта, ҳеч ким танқиддан ташқари турмаслиги керак. Олим ва ёзувчилар камчиликка йўл қўйганда буни очиқ айтиш ва улар билан мунозара қилиш жоиздир. Лекин Эркин Юсуповдай ҳаммамизнинг кўз ўнгимизда шаклланган хассос олимни асоссиз равишда миллатчиликда айблаш, унга ёрлиқлар тақиш, маҳаллий кадрларни менсимай «улар ва биз» деб айирмачилик қилиш мунозара маданиятининг қўпол равишда бузилганидан далолат беради. Шунинг учун «Правда Востока» газетаси генералнинг йўқ жойдан низо чиқаришга интилганини тўғри танқид қилди. Шу билан keraксиз низога чек қўйиш мумкин эди.

Лекин «Ташкентская правда» газетаси «Жиноятчилик ва миллатчилик» деган сарлавҳа остида (сўзлар тизимини қаранг!) яна бир талай мактубларни босиб, «Правда Востока» газетасига ҳам асоссиз айблар тақди. Дунёда бор жиноятларни нуқул миллатчиликка олиб бориб тақаш машъум шахсга сиғиниш даврларининг ур-йиқитларини эслатади. Биз ҳаммамиз миллатчиликка ва шовинизмга қаршимиз. Лекин мунозара пайтида бўлар-бўлмасга бундай сиёсий айблар тақиш эскирган демагогик услубдир. «Правда Востока» газетасининг 16 март сонида чиқиш қилган адвокатлар вакили В. С. Егошин, техника фанлари кандидати В. Васильев ва «Ташкентская правда»нинг ўзида мактуби босилган уруш ва меҳнат ветерани А. Лутфуллаевлар генералнинг хатоларини асослаб кўрсатдилар. Турли миллат вакиллари бўлган бу газетхонлар адолатни якдиллик билан ҳимоя қилиш орқали бир халқни иккинчисига қарши гиж-гижлашга йўл қўймайдилар. Мана буни — миллатлараро муносабатларни соғломлаштирадиган якдиллик десак арзийди.

Партиямиз ташаббуси билан кенг кўламда ривож топаётган ошкоралик ва демократия халқларимизнинг фаоллигини ва яхши келажакка бўлган ишончини оширмоқда.

Ўртоқ М. С. Горбачев Киевда сўзлаган нутқида: «Миллий уйғониш қайта қуришнинг таркибий қисмларидан бири бўлиб қолди, — деган эди. — Ҳозир бизда қарор топаётган ижтимоий шароитлар ҳар бир халқ учун жуғрофия ва тарих тақдим этган ноёб миқёсларда ўз потенциалини қулоч ёйдириш имкониятини яратмоқда».

Миллий уйғониш — тарихда кам бўладиган ва халқлар тақдирида алоҳида аҳамият касб этадиган улкан ҳодисадир. Бундай уйғониш Октябрь революцияси даврида юз берган эди. Ҳозирги қайта қуриш — ўша улуғ инқилобнинг ишини давом эттираётгани учун барча республикаларда, шу жумладан, Ўзбекистонда ҳам миллий уйғониш кенг қулоч ёймоқда. Шу тарихий вазиятда биз бошқа қардош халқларнинг миллий қадриятларига дўстона муносабатни унутмаслигимиз керак. Чунки жуғрофия ва тарих ҳар бир халққа чиндан ҳам бетакрор миқёсларда имкониятлар берган. Ҳар бир халқ минг йиллар давомида Ватан қилган жуғрофий муҳит ва асрлар давомида бошдан кечирган тарих беназир бўлиши билан бошқа халқлар учун ҳам қадрлидир. Россия ўрмонлари ва дарёю денгизлари, Кавказдаги тоғли ва узумзор ўлкалар жаҳоннинг бошқа ҳеч қитъасида йўқ. Қора денгиз ва Болтиқбўйи, Помир ва Олой тоғлари, Фарғона ва Вахш водийлари дунёда фақат бир нусхадан. Барча халқларнинг асрлар давомида яратган шаҳару қишлоқлари ва миллий маданиятлари ҳам ўзига хос бетакрордир.

Демак, ҳамма ўлкалар бир-бирини тўлдиради, бир-бири учун керак. Ҳар бир халқ ўз миллий илдизлари орқали мамлакатимизнинг маънавий бирлигини ҳам озиқлантиради. Чунки такрорланмас миллий илдизга эга бўлган маънавиятгина бошқа халқларни бойитадиган маданий мевалар беради. Ҳар бир халқда ўз миллий қадриятларини яхши биладиган, уларни адабиёт, санъат, фан, матбуот воситасида бошқа халқларга мароқли қилиб етказиб бера оладиган фозил одамлар бор. Ўз миллий қадриятларини билмайдиган, уларга паст назар билан қарайдиган нигилистларга нисбатан ўз халқининг ноёб қадриятларини эъзозлаб, бошқа халқларга ҳам етказиб бера оладиган фозил кишилар миллатларнинг ўзаро яқинлашувига минг чандон яхшироқ хизмат қилади.

Миллий тиллар масаласини олинг. Ҳозир Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузурида тил муаммолари бўйича иш олиб бораётган махсус комиссия номига меҳнаткашлар номидан 900 дан ортиқ хатлар тушгани тасодифий эмас. Бундай хатлар газета ва журналларнинг редакцияларига, шу жумладан «Совет Ўзбекистони» газетаси редакциясига ҳам кўплаб келмоқда. Хатларнинг мазмунига қараганда, ўзбек тилига давлат мақомини бериш ҳаётий заруратдир. Чунки ҳар бир халқнинг бутун ҳаёти давомида яратган она тили унинг жуғрофиясини ҳам, тарихини ҳам, маданиятини ҳам бетакрор бир тарзда жамулжам қилади. Ҳар бир халқнинг она тили туғилиб ўсган ватанининг маънавий мужассамидир.

Қайта қуриш жараёнида тилларга бўлган эътиборнинг ошганлиги ҳам шу боисдандир. Рус тили қардош тилларнинг карвонбошиси ва миллатлараро алоқа воситаси бўлиб келмоқда ва доим шундай бўлиб қолади. Бу ҳаётий зарурат.

Ўзбекистон Компартияси Марказкоми қошида ўзбек тилига оид комплекс тадбирларни ишлаб чиқадиган комиссия тузилгани кўпчиликни мамнун қилди. Мамлакатимиздаги миллий тилларни маданият ва маънавият уммонида сузиб бораётган ноёб кемаларга ўхшатсак, уларнинг ҳаммасини бошлаб бораётган етакчи кема — рус тилидир. Миллатлараро алоқа воситаси бўлиш — шундай юксак мақомдирки, мамлакатимизда бу вазифани рус тили ўз зиммасига олади. КПСС Марказий Комитети ҳам, СССР Министрлар Совети ҳам, барча марказий идоралар ҳам рус тилида иш олиб борадилар. Совет Иттифоқининг узвий қисми бўлган Ўзбекистоннинг ўша марказий идоралар, қардош республикалар ва уларнинг биздаги вакиллари билан олиб борадиган барча ишлари рус тилида бўлади. Шу сабабли рус тилини яхши билиш биз учун келажакда ҳам ҳаётий зарурат бўлиб қолади.

Ўзбек тилини билиш республикамиз аҳолиси учун ҳали бундай ҳаётий заруратга айланган эмас. Она тилимизга давлат мақоми берилса, ана шундай ҳаётий зарурат пайдо бўлади. Қардошларимиз бизга рус тилини эгаллашда қандай катта ёрдам берган бўлсалар, биз уларга ўзбек тилини эгаллашда худди шундай ёрдам берамиз. Ана ўшанда ҳар икки тил бизнинг жуфт қанотларимизга айланади ва маънавий парвозларимизни баб-баравар таъминлайдиган бўлади. Ҳам моддий, ҳам маънавий соҳалардаги амалий тенглик эса халқларимиз дўстлигини муттасил озиқлантириб турадиган энг теран ва мустаҳкам илдиз бўлиб хизмат қилади.

ТВ: ҲАФТАЛИК ПРОГРАММА

27 МАРТ, ДУШАНБА

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.05 «Кечир бизни, боғимиз». Бадиий фильм. 10.10 Янгиликлар. 10.20 Футбол шарҳи. 10.50 Россия ҳақида ўйлар. 11.10 Ҳайвонот оламида. 12.10 Мультфильмлар. 12.40 Концерт. 16.00 Янгиликлар. 16.10 Ҳужжатли фильмлар. 16.45 Хор плюс биз. 17.05 Ҳужжатли фильм. 17.15 Болалар соати. 18.15 Футбол шарҳи. 18.45 Телеочерк. 19.30 Биз ва экономика. 20.15 Халқаро театр куни. 21.30 Время. 22.05 Концерт. 23.50 Дунё воқеалари. 00.05 Куба оқшомлари.

МТ-II. 9.00 Гимнастика. 9.15 Уфқ. 10.00 Итальян тили. 10.30 «Қоғоз варрак куни». Бадиий фильм. 11.45 Ҳужжатли фильм. 12.15 «Матвейнинг қувончи». Бадиий фильм. 13.50 Янгиликлар. 14.00 Циркни ҳамма севади. 14.45 Анъаналарга садоқат. 17.35 Янгиликлар. 17.45 «Графиня де Монсоро». Бадиий фильм. 1-серия. 18.40 Совет Иттифоқига хизмат қиламан!. 19.45 Гимнастика. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Туркманистон телевидениесининг программаси. 21.30 Время. 22.05 «Графиня де Монсоро». Бадиий фильм. 1-серия. 23.00 Футбол. «Динамо» (К) — «Днепр». 00.40 Янгиликлар.

УзТВ-I. 15.00 Менинг Ватаним. 16.00 Телефильм. 16.30 «Бу разведкада бўлган эди». Бадиий фильм. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Мультфильмлар. 18.35 Концерт. 19.05 Телефильм. 19.25 Концерт. 20.00 Ахборот. 20.20 Реклама. 20.30 Ахборот. 20.50 Пахтачилик: тажриба ва муаммолар. 21.30 Время. 22.05 Бугун — Халқаро театр куни. 23.20 Ёшлик.

28 МАРТ, СЕШАНБА

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.05 «Кечир бизни боғимиз». Бадиий фильм, 2-серия. 10.15 Янгиликлар. 10.25 Футбол. «Динамо» (К) — «Днепр». 12.05 Бу бўлган... бўлганди. 12.25 Болалар соати. 13.25 Ҳужжатли фильм. 16.00 Янгиликлар. 16.10 Қайта қуриш прожектори. 16.20 «Қорли олтин кун». Бадиий фильм. 17.25 Салом, музика. 18.15 Москвада Орол кунлари. 19.15 Дунё воқеалари. 19.30 Мультфильмлар. 19.50 «Амалдан туширилган одам». Бадиий фильм. 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори 22.20 Шарқий Сибирь. 22.30 Резонанс. 24.00 Дунё воқеалари.

МТ-II. 9.00 Гимнастика. 9.15 «Юлдузча». 10.05 Концерт-очерк. 10.35 Француз тили. 11.05 «Каштанка». Бадиий фильм. 12.10 Француз тили. 12.40 «Графиня де Монсоро». Бадиий фильм, 1- серия. 13.35 Ритмик гимнастика. 14.05 Янгиликлар. 14.15 Фильм-концерт. 14.45 Биз билан бирга, худди биздек, биздан ҳам яхшироқ бажар. 15.45 Ҳужжатли фильмлар. 16.10 Концерт. 17.35 Янгиликлар. 17.45 «Графиня де Монсоро». Бадиий фильм, 2-серия. 18.40 Ритмик гимнастика. 19.10 Кичик триптих. 19.20 Мультфильмлар. 19.40 Ҳужжатли фильмлар. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Концерт. 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 Тонгги почта. 22.45 «Графиня де Монсоро». Бадиий фильм, 2-серия. 23.40 Биринчи бўлишни истаймиз. 00.15 Янгиликлар.

УзТВ-I. 15.00 Телефильм. 15.30 «Менинг номим хўжа». Бадиий фильм. 17.00 Ҳужжатли фильм. 17.30 Фильм-концерт. 18.05 Мультфильм. 18.15 Инсон боламикдан бошланади. 18.50 Агросаноат: тажриба ва муаммолар. 19.20 Баҳор, меҳнат ва бахт қўшиқлари. 19.50 Манзарали фильм. 20.00 Ахборот. 20.20 Шу куннинг долзарб мавзуси. 20.30 Ахборот. 20.50 Тил — маданият кўзгуси. 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.20 Хат ва ҳаёт. 23.05 Қувноқлар ва зукколар.

29 МАРТ, ЧОРШАНБА

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.05 Саёҳатчилар клуби. 10.05 Янгиликлар. 10.15 Халқаро театр куни. 11.30 Италиядан Россияга саёҳат. 11.55 Салом, музика. 12.45 Ҳужжатли фильм. 16.00 Янгиликлар. 16.10 Қайта қуриш прожектори. 16.20 Музикали хазина. 16.50 Қишлоқ истиқболлари. 17.25 Болалар соати. 18.25 Спорт ҳамма учун. 19.10 Мультфильм. 19.15 Дунё воқеалари. 19.30 Сиз бунга қодирсиз. 20.00 Концерт. 20.30 Ҳужжатли фильм. 21.20 Қайта қуриш прожектори. 21.30 Время. 22.00 Қайта қуриш: муаммолар ва ечимлар. 24.00 Дунё воқеалари. 00.15 Ҳужжатли фильм.

МТ-II. 9.00 Гимнастика. 9.15 «Юлдузча». 10.10 Халқ санъаткорлари. 10.40 Немис тили. 11.10 Болалар учун фильм. 12.15 Немис тили. 12.45 «Графиня де Монсоро». Бадиий фильм, 2-серия. 13.40 Фильм-концерт. 14.10 Янгиликлар. 14.20 «Пашша-ойпошша». Фильм-балет. 15.40 Концерт. 15.50 Ҳужжатли фильмлар. 17.35 Янгиликлар. 17.45 «Графиня де Монсоро». Бадиий фильм, 3-серия. 18.40 Концерт. 19.25 Ҳужжатли фильм. 19.30 Оренбург телевидение студиясининг программаси. 20.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Реклама. 20.50 «ТВ Асахи — Токио, 10-канал». 21.30 Время 22.00 «Графиня де Монсоро». Бадиий фильм, 3-серия. 22.55 Сиз яратган боғ. 23.25 Янгиликлар.

УзТВ-I. 15.00 Телефильм. 15.30 «Ота». Бадиий фильм. 17.00 Камалак. 17.50 Янгиликлар. 18.05 Мультфильм. 18.10 Амалий давра суҳбати. 18.50 Қўшиқ билан ҳамнафас. 19.30 Ўзбек тилини ўрганамиз. 20.00 Ахборот. 20.15 Комсомол прожектори. 20.30 Ахборот. 20.50 Концерт-очерк. 21.20 Қайта қуриш прожектори. 21.30 Время. 22.00 «Маҳбубим, азизим, суюклигим, ёлғизим». Бадиий фильм. 23.10 «Тошкент» студияси кўрсатади.

30 МАРТ, ПАЙШАНБА

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.05 Фильм-концерт. 10.15 Янгиликлар. 10.25 Ҳужжатли фильм. 11.10 Мультфильмлар. 11.40 Болалар соати. 12.40 Фильм-концерт. 16.00 Янгиликлар. 16.10 Қайта қуриш прожектори. 16.20 «Ҳаммада ҳам истеъдод бор». Бадиий фильм. 17.25 Ҳужжатли фильмлар. 18.00 ...16 ёшгача ва ундан катталар. 18.45 Халқ ижодиёти. 19.15 Дунё воқеалари. 19.30 Шеърият лаҳзалари. 19.35 Корхона ижарага олинди. 20.05 «Жамол дарахти». Бадиий фильм. 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 Эфирда музика.

МТ-II. 9.00 Гимнастика. 9.15 Уфқ. 9.50 Испан тили. 10.20 Болалар учун фильм. 11.35 Концерт. 11.55 Испан тили. 12.25 «Графиня де Монсоро». Бадиий фильм, 3-серия. 13.20 Концерт. 14.05 Янгиликлар. 14.15 Бир оила бўлиб яшашимиз мумкин. 15.45 Ҳужжатли фильм. 17.35 Янгиликлар. 17.45 «Графиня де Монсоро». Бадиий фильм, 4-серия. 18.40 Реклама. 18.45 «Графиня де Монсоро». Бадиий фильм, 5-серия. 19.40 Фестиваль экрани. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Концерт. 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 «Графиня де Монсоро». Бадиий фильм, 4 ва 5-сериялар. 00.05 Янгиликлар. 00.10 Футбол. «Торпедо» — «Динамо» (Тб).

УзТВ-I. 15.00 Телефильм. 15.25 «Оқ ёл ҳақида қисса». Бадиий фильм. 16.25 Светофор. 17.10 Китоб дўстлари. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Мультфильм. 18.30 Ёшлик. 19.30 Товарлар — халққа. 20.00 Ахборот. 20.20 Телекиножурнал. 20.30 Ахборот. 20.50 Навоийхонлик. 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 «Улуғбек юлдузи». Бадиий фильм.

31 МАРТ, ЖУМА

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.05 Инсон. Ер. Коинот. 10.05 Янгиликлар. 10.15 Концерт. 10.50 Мультфильмлар. 10.20 Концерт. 11.45 Футбол. «Торпедо» — «Динамо» (Тб). 13.15 «Ғирт хаёлпараст». Бадиий фильм. 16.00 Янгиликлар. 16.10 Қайта қуриш прожектори. 16.20 Болалар учун фильм. 17.25 Концерт. 17.55 Ҳужжатли фильм. 18.15 Шеърият лаҳзалари. 18.20 XXI асрга экспедиция. 19.30 Дунё воқеалари. 19.45 Халқ куйлари. 20.05 Шахс ва жамият. 20.50 Жаҳон халқларининг ижоди. 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 Позиция. 23.30 Бу бўлган... бўлганди. 23.45 Нигоҳ.

МТ-II. 9.00 Гимнастика. 9.15 Уфқ. 9.50 Қалбга яқин қўшиқлар. 10.25 Болалар учун фильм. 11.45 Инглиз тили. 12.15 «Графиня де Монсоро». Бадиий фильм, 4 ва 5-сериялар. 14.05 Янгиликлар. 14.15 Инглиз тили. 14.45 Ритмик гимнастика. 15.15 Катталар ва болалар. 17.35 Янгиликлар. 17.45 «Графиня де Монсоро». Бадиий фильм, 6 ва 7-сериялар. 19.35 Фестиваль экрани. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Концерт. 21.00 Ритмик гимнастика. 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 «Графиня де Монсоро». Бадиий фильм, 6 ва 7-сериялар. 00.05 Янгиликлар.

УзТВ-I. 15.00 Телефильмлар. 15.25 Болалар учун кўрсатув. 16.00 «Тўфон». Бадиий фильм. 17.20 Табиат ва инсон. 17.55 Концерт. 19.30 Халқ контроли экрани. 20.00 Ахборот. 20.20 Шу куннинг долзарб мавзуси. 20.30 Ахборот. 20.50 Концерт. 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 Рассом портрети. 23.20 «Тошкент» студияси кўрсатади.

1 АПРЕЛЬ, ШАНБА

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.05 Уй академияси. 9.35 «Ёлғиз қизиқишгина эмас». 10.00 Болалар ва ўсмирлар фильмлари халқаро фестивалининг ёпилиши. 11.15 Экологик программа. 12.15 Социализм мамлакатларида. 12.45 Мўъжизасиз мўъжизалар. 13.45 Концерт. 14.20 Дунё воқеалари. 14.35 Кинопанорама. 16.05 СССР халқ депутатлари сайловининг якунлари ҳақида. 17.25 Мультфильмлар. 17.50 И. Гайдн симфонияси. 18.20 Халқаро программа. 19.20 «Вош репетиция». Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар. 21.30 Время. 22.05 «Аёл ҳаётидан ўн беш дақиқа». 22.20 Мультипликацияда сатира. 23.00 Кулги кечаси.

МТ-II. 8.30 Гимнастика. 8.50 Қишлоқ янгиликлари. 9.50 Мультфильмлар. 10.10 Йиллар, авлодлар қўшиқлари. 11.05 «Телевизорни ўчиришни унутманг». Бадиий фильм. 12.20 «Муқаддас Тойук» 12.40 Ҳужжатли фильмлар. 13.35 Телефильм. 15.50 Музикали абонемент. 16.50 Сиз кимсиз, тореадор?... 17.30 «Горфман эртаклари». Спектакль. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 ...16 ёшгача ва ундан катталар. 21.30 Время. 22.05 Агар соғлом бўлай десанг. 22.20 «Қаллоб». Фильм-спектакль.

УзТВ-I. 9.00 «Ассалому алайкум». 10.00 Шанба экрани. 11.00 Маҳваши нозук. 12.30 «Қизил велосипед». Бадиий фильм. 13.40 Замандас. 14.40 «Тобутдан товуш». Спектакль. 17.50 Мультфильм. 18.00 Пионер ташкилоти ва қайта қуриш. 19.00 Шунчаки саргузашт... 20.00 Ахборот. 20.20 Мультфильм. 20.30 Ахборот. 20.50 Яллалар, лапарлар, ҳазил қўшиқлар. 21.30 Время. 22.05 «Иван Васильевич ўз касбини ўзгартиради». Бадиий фильм.

2 АПРЕЛЬ, ЯКШАНБА

МТ-I. 8.30 Янгиликлар. 8.45 Ритмик гимнастика. 9.15 Спортлото. 9.30 Эрта саҳарлаб. 10.30 Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 11.30 Тонгги почта. 12.00 Оламга саёҳат. 13.00 Эртак ҳузурида меҳмонда. 14.15 Музикали киоск. 14.45 Здоровье. 15.30 Киноафиша. 16.30 Мультфильм. 17.25 Шеърият лаҳзалари. 17.30 Қишлоқ янгиликлари. 18.30 Халқаро панорама. 19.35 Мультфильмлар. 20.10 «Қўй қурагида фол очиш». Бадиий фильм. 21.30 Время. 22.05 Салом, доктор! 22.20 Оммавий куйлар янгиликлари. 23.50 Янгиликлар.

МТ-II. 8.30 Зарядкага сафланинг. 8.50 «Графиня де Монсоро». Бадиий фильм, 6 ва 7-сериялар. 10.40 «Йил фасллари». 11.30 Эртаклар ва ҳодисалар. 12.05 Ҳужжатли фильмлар. 12.35 Шундай инсон яшаган... 14.00 Бизнинг бурчимиз. 15.15 Мультфильм. 15.25 Ҳужжатли фильмлар. 16.05 Фильм-балет. 18.15 Сизни МТ ёшлар редакцияси таклиф этади. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар!. 20.45 Россия лўлилари қўшиқлари. 21.30 Время. 22.05 Салом, доктор! 22.20 «Моссельпромлик папиросфуруш». Бадиий фильм. 23.55 Сизни МТ ёшлар редакцияси таклиф этади (давоми). 00.55 Янгиликлар.

УзТВ-I. 9.00 «Ассалому алайкум». 10.00 Оила даврасида. 10.40 Биргаликда куйлаймиз. 11.05 «Тоғларда қолди менинг қалбим». Бадиий фильм. 12.25 Спорт шарҳи. 13.10 Оналар мактаби. 13.40 Инсон ва замин. 14.40 Болалар учун телевизион театр. 15.50 Реклама. 18.05 Мультфильм. 18.15 Санъат ғунчалари. 18.45 Бугун — Геологлар куни. 19.05 «Жон ширин». Видеофильм. 20.00 Ахборот. 20.20 Мультфильм. 20.30 Ахборот. 20.50 Дам олиш музикали программаси. 21.30 Время. 22.05 Барҳаёт наволар.

АХБОРОТ

ИНҚИЛОБ КУЙЧИСИНИ ХОТИРЛАБ

● Урганч районидаги колхозлардан бири Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий номи билан аталади. Хўжалик коллективи инқилоб куйчисининг 100 йиллик юбилейини муносиб нишонлади. Колхоз мактабида Ҳамзанинг бюсти очилди.

Айни пайтда шоирнинг ҳаёти ва ижодий фаолияти ҳамда колхоз турмуш тарзи ҳақида ҳикоя қилувчи музей ташкил этилди. Бундай хайрли ишга Ҳамза номидаги давлат академик театри коллективи яқиндан ёрдам бермоқда. Колхоз билан театр ўртасида ўзаро ҳамкорлик ривож топмоқда. Юбилей кунлари ижодий коллектив санъаткорлари меҳнатчиларнинг меҳмони бўлишди.

МУҲАРРИРЛАР КЕНГАШИ

● Хоразм воҳасидаги область ва район газеталари редакторларининг навбатдаги кенгаши Хонқада ўтказилди. «Шонли меҳнат» газетасида сайловолди тайёргарлиги қандай ёритилгани, Гурлан район «Пахтакорлар овози» газетасида меҳнаткашларнинг хатлари, ариза ва шикоятлари билан ишлаш бўйича фаолияти муҳокама қилинди.

Кўчма кенгаш ўз ишини бошлаганига бир йилдан ошди. Ҳар ойда бўлиб турган йиғилишларда область газеталарининг редакторлари иштирок этмоқда. Улар редакциялар фаолиятини яхшилаш, долзарб вазифаларни ҳал этиш йўлида изланмоқдалар.

САМАРАДОР МОСЛАМА

● Ҳазорасп районидаги Карл Маркс номли колхоз мутахассислари уч йилдан бери ўзлари яратган мосламадан фойдаланишяпти. Чизелни эслатадиган, лекин тишлари уч марта узун бўлган бу техника воситаси шудгорланган майдонларни баҳор пайтида чуқур ҳайдашга имкон беради.

Мосламани колхоз устахонасида ясаш мумкин. Бунинг учун мустаҳкам темир рамаларга тиш снарядларини пайвандлаш кифоя. Уни оддий трактор ҳам тортиб, 80 сантиметрли чуқурликда ер ҳайдайверади. Мосламанинг афзаллиги шундаки, зич тупроқли майдонлардаги тупроқ структурасини яхшилаш, сув сарфини камайтиришга ёрдам беради.

А. ҚОРЖОВОВ.

• Спорт

КУРАШ:

МУНОСИБ ҲИССА

Будапештда аёллар ўртасида ўтказилган халқаро турнирда совет курашчилари команда ҳисобида ғалаба қозонишди. Бу муваффақиятга наманганлик Неля Қиёмова ҳам ўз ғалабаси билан муносиб ҳисса қўшди.

ФУТБОЛ:

МАҒЛУБИЯТСИЗ ЎЙИНЛАР

Мавсумга пухта ҳозирлик кўришга ҳаракат қилаётган Тошкентнинг «Пахтакор» командаси футболчилари биринчи лига кубоги учун баҳсни яхши бошлашди. Футболчиларимиз дастлабки босқич учрашувларида «Кузбасс» ҳамда «Карпати» коллективларини 1:0, «Геолог» командасини 2:0 ҳисобида ютиб, қимматли очко тўпладилар. Пахтакорчилар «Даугава» командаси билан ўйинда дарвозага биргина тўп киритиб, жами очколарини 8 тага етказишди. Энди «Пахтакор» ҳал қилувчи учрашувларни куз ойларида давом эттиради.

ШАШКА:

ИККИ ДАЪВОГАР

Республикамиз пойтахтида ўтказилаётган СССР чемпионати бугун якунланади. Шашкачилар кеча кечиктирилган ўйинларни давом эттиришди. Охирги тур учрашувлари олдидан эса 8,5 тадан очко тўплаган москвалик А. Шварцман билан харьковлик В. Вирний ғолибликка даъвогар бўлиб туришибди.

[«Совет Ўзбекистони»нинг навбатдаги сони 27 мартда чиқади].

Редактор У. УСМОНОВ.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» («Советский Узбекистан») Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19, пропаганда — 32-55-70, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70, совет қурилиши — 33-12-46, 32-57-20, 32-54-18, фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21, адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16, ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, халқаро ҳаёт — 32-54-14, хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 32-53-16 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06, коммунистик ахлоқ — 32-54-29, фельетонлар — 32-54-27, иллюстрация — 32-57-22.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Газета офсет усулида, А—2 форматида босилади.